

Dönem : 2
Toplantı : 4

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 897

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair kanun tasarısı ile Tekirdağ Milletvekili Kemal Nebioğlu ve 3 arkadaşının, Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, Bursa Milletvekili Kasım Önadım'ın, İstanbul Milletvekili Orhan Birgit ve 6 arkadaşının, Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Turgut Cebe ve 6 arkadaşının, Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin ve Adana Milletvekili Bekir Tünay ve 8 arkadaşının 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifleri ve Çalışma ve Plân komisyonlarından 5 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/674, 2/645, 2/716, 2/717, 2/722, 2/839, 2/863, 2/876, 2/877)

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair kanun tasarısı. (1/674)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 816/2570

10 . 4 . 1969

İLGİ :

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Çalışma Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 29 . 3 . 1969 tarihinde kararlaştırılan «17 . 7 . 1964 tarih ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair kanun tasarısı» ve gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Süleyman Demirel
Başbakan

17 . 7 . 1964 tarihli 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair kanun tasarısı

GEREKÇESİ

Bilindiği üzere; Sosyal Sigortalar, Anayasamızın 48 nei maddesinde her Türkün tabii ve temel hakkı olarak kabul edilen ve İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânımızda «Modern toplumlarda toplumun bütünü modernleşme ve sanayileşme sonucu meydana çıkan risklere karşı hayat boyunca koruyan bir sosyal politika aracı» olarak tanımlanan sosyal güvenlik hedeflerine ulaşılmadan en etkili olacak unsurlardan birisini teşkil etmektedir.

İnsanların öteden beri «Geleceğe güvenle bakabilmeleri konusunda duydukları ihtiyacı kar-

şılamak için meydana getirilen ve Garp ülkelerinde 1 asra yaklaşan bir süre zarfında tatbik edilen Sosyal Sigortalar memleketimizde 1964 yılında uygulanmaya başlamıştır.

1 . 3 . 1965 tarihinde yürürlüğe giren ve Çağdaş sosyal güvenlik hedeflerine ulaşılmada bir merhale olarak nitelendirilebilecek olan 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu bu çalışmaların ana-mihrakını teşkil etmektedir.

Ancak; 506 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten bu yana toplumumuz bünyesindeki meydana gelen ekonomik ve sosyal gelişmeler anılan kanunun tatbikatında karşılaşılan aksıyan taraflar özellikle çalışanları insan haysiyetiyle bağdaşabilecek bir yaşayış seviyesine ulaştırma-da, Anayasamızın öngördüğü temel ilkeler anılan kanunun tüm olarak yeniden gözden geçirilme-sini zorunlu kılmaktadır.

Esasen çağımızda; sosyal güvenlik konusunda yapılacak çalışmalarda devamlı bir gelişim ve değişim içinde bulunan toplumsal şartlarını göz önünde tutulması, özellikle Sosyal Sigortaların kapsamı yanında, sağlanan yardımların yeterli bir seviyeye çıkarılması, demokratik Batı ülke-lerinde sosyal Devlet anlayışının bir gerçeği kabul edilmektedir.

Bu prensiplerin ışığı altında Bakanlığımız 506 sayılı Kanunun sosyal hayatımızın gereklerine cevap verebilecek şekilde tadili için gerekli çalışmalara başlanmıştır.

Ancak; uzunca bir süre alacak bu çalışmaların yanında «Yaşlılık, mâlûllük ve ölüm sigorta-larından aylık almakta olanların 1961 - 1962 yılı geçim seviyesine göre tesbit edilmiş aylıklarının sosyal adalet ilkelerine uygun olarak artırılması mâlûl ve emeklilerin geçindirmekle yükümlü oldukları eş ve çocuklarının sağlık yardımlarından istifade ettirilmesi ve özellikle yaşlılık sigor-tasından yararlanma yaşı olarak tesbit olunan 60 yaşın memleketimizin şartlarına uygun bir şe-kilde 55 yaşa düşürülmesi, yaşlılık, mâlûllük ve ölüm sigortalarından sağlanan aylıkların hesa-bında sigortalılar lehine yeni hükümler getirilmesi gibi» hususların biran önce kanunlaşması zaru-ri mütalâa edilmiştir.

Ayrıca gelişen ve yükselen ekonomik şartların yaşama seviyelerine vâkı tesisleri dolayısıyla, sigortalıların yaşlılık ve mâlûliyet hallerinde ve bunların ölümleri halinde geride kalanların müzayaka durumuna düşmemelerini teminen mevcut aylık ve gelirlerin asgari hadlerde nazara alınarak za-man zaman artırıldığı malûmdur.

Hazırlanan bu kanun tasarısı ile hem konjunktürün tabii icabı olan bu artırma yapılmakta hem de genel olarak aylık veya gelirin hesaplanmasında kullanılan nisbet % 50 den % 70 e yük-seltilmektedir.

Bu vesile ile şunu ifade edelim ki, yapılan bu değişiklik sosyal güvenlik sistemi yönünden memleketimizi pek çok ileri Grup ülkelerinin de ilerisinde bir seviyeye getirmiş bulunmaktadır.

Bu amaçla aşağıda madde madde belirtilen sebeplere istinaden bu değişiklik tasarısı hazır-lanmış bulunmaktadır.

Maddelerin gerekçesi :

Madde 1. — 506/20 nci maddedeki sürekli ve tam iş görmezlikte yıllık kazanımın % 60 ma eşit yıllık bir gelir bağlanmakta iken bu nisbet % 70 e çıkartılmakta, ayrıca kısmi veya tam iş görmezlik durumundaki sigortalı başka birinin sürekli bakımına muhtaç ise bağlanan gelir % 50 artırılabacak ve fakat yıllık gelirin tamamını geçemeyecektir.

Madde 2. — 506/23 ncü maddede iş kazaları ve meslek hastalıkları neticesi ölen sigortalıla-rın hak sahiplerine bağlanan aylıklar % 70 esasına göre ayarlanmıştır.

Madde 3. — 506/24 ncü maddede iş kazaları ve meslek hastalıkları neticesi ölenlerin ana ve babalarına gelir bağlanması için, eşine ve çocuklarına bağlanan gelirlerin toplamı % 70 ten az alması ve ana - babaların hissesinin sigortalının yıllık, kazanımının % 70 ünün dörtte birini geçemez hükmü getirilmiştir.

Madde 4. — 506/55 nci madde mâlûllük aylığının hesaplanmasından esas olan 7 yıllık orta-lama gelirin % 70 i üzerinden aylık bağlanacağı, mâlûl olan sigortalı başka birinin sürekli baki-mına muhtaç ise % 80 nisbeti üzerinden aylığı hesaplanacaktır.

Madde 5. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 60 ncı maddesince öngörülen uzun vâdeli sigorta kollarından birini teşkil eden yaşlılık sigortasından yararlanma şartlarından bir tanesi de erkeklerde 60 yaşını doldurmuş olmaktadır.

Bilindiği üzere, ihtiyarlık; bütün sosyal güvenlik sistemleri içinde uzunca bir süre yaşadık-tan sonra; koruyucu ve iyi edici hekimlik alanındaki bütün ilerlemelere ve ülkenin iktisadi ve sosyal gelişmesine, iyileştirilmiş sağlık şartlarına, beslenme tekniğindeki yeni buluşlara rağmen, önlenmesi mümkün olmayan bir mâlûllük hali olarak kabul edilmekte ve bu sosyal riskin tam mânasiyle karşılanması için çağdaş Batı ülkeleri gerekli tedbirleri ittihaz etmektedir.

Genellikle bütün ihtiyarlık sigortaları rejimlerinde öngörülen bu tedbirlerde göz önünde tutulan ortak temel prensiplerden bir tanesi, işçinin çalışacak durumda olup olmadığına bakılmaksızın, kendisine aylık bağlanacak bir yaş haddinin tesbit edilmiş bulunmasıdır.

Aylık yaş haddi olarak tanımlanabilecek bu sınır tesbit edilirken göz önünde bulunacak Kriter ise; geçim imkânları sağlanması hakkındaki Milletlerarası Çalışma Konferansı tarafından 1944 yılında kabul edilen tavsiyede şöyle tarif edilmektedir.

«İnsanların normal olarak verimli bir şekilde çalışamaz hale geldikleri hastalık ve mâlûllüğün kendini şiddetle hissettirdiği ve iş bulamamanın devamlı olarak tehdidtmeye başladığı yaştır.»

Bu fikrin yanısıra çalışanların, tamamen yıpranıp «ölümün eşiğine gelmeden sürekli bir ücretli izine kavuşturulması, yaş haddinin tesbitineectken olan unsurlardan birisi olarak düşünülmektedir.

Diğer taraftan bunların yanı sıra; daha başka faktörlerde bu tesbitle göz önünde bulundurulmaktadır.

Bu faktörler; popülâsyonun yaşlanması, tâyin olunacak yaş haddinden sonraki muhtemel ömür, ülkedeki genel istihdam seviyesi malî denge gibi hususlardır. Diğer taraftan bir memleketteki iş sahasına göre işgücünün fazla oluşu da yaş haddinin tesbitinde etki yapmaktadır.

İktisadi ve sosyal gelişmelerini tamamlamış, insanca yaşamının asgari normlarına ulaşmış fert başına düşen millî gelirleri geliştirmekte olan ülkelerle mukayese edilemeyecek dereceye yükselmiş bütün ileri Batı ülkelerinde yukarıda belirtilen Kriterler nazara alınarak aylık yaş haddi 60 - 65 arasında tesbit edilmiştir.

Memleketimizde ise 18 yıldan beri yürürlükte bulunan yaşlılık sigortasından yararlanma yaşı olarak tesbit edilmiş 60 yaşın aynı faktörler nazara alınarak tesbit olunduğu iddia olunamaz.

Misal olarak; yaş haddinin tesbitinde nazara alınmış popülâsyonun yaşlanması ülkemizde 1960 sayımlarına göre kadınlarda % 4,2 erkeklerde % 2,8 olarak üzere ortalama % 3,5 tir.

Bu miktar 1965 nüfus sayımına göre ise % 4 olup muhtemelen 2 000 senesinde % 7 civarında olacaktır. Halbuki yaş haddinin 60 olarak kabul edildiği Fransa'da 1960 sayımlarına göre bu oran % 11,6 dır. Yapılan tahminlere göre bu oran 1980 yılında aynı ülkede 18,9 a varacaktır.

Diğer taraftan yaş haddinin tesbitinde kriter olarak kullanılan Mortalite tabloları henüz memleketimizde yapılmamıştır.

Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından kullanılan Mortalite cetvelleri ise Fransız Mortalite cetvelleridir. Bu cetvelde dahi 55 yaşından sonraki muhtemel yaşama ile 60 yaşından sonraki muhtemel yaşama oranındaki fark 2,9 gibi çok küzi bir miktardır.

Bütün bunlar göstermektedir ki, ülkemizdeki yaşlıların miktarı ve muhtemel yaşama ömrü 60 yaş emeklilik için sınır olarak kabul etmiş Batı ülkeleriyle mukayese edilemeyecek derecede azdır.

Bu durum bizi Sosyal Sigortaların kuruluş yıllarında kabul edilmiş yaş haddinin memleketimizin mahallî gerçeklerine uydurulmasına zorlamaktadır.

Esasen 1 . 3 , 1965 tarihinden önce uygulanan ve yalnızca idareye yüklediği külfet yüzünden kaldırılan ağır ve yıpratıcı işlerde çalışanların 54 yaşında dahi emekli aylığına hak kazanmalarını sağlayan 6900 sayılı Kanundaki hükümde özellikle yukarıda belirtilen epsiden ışığına alınmaktaydı.

Bu sebeplere binaen yaşlılık aylığından yararlanma yaşı 60 dan 55 e düşürülmüştür.

Madde 6. — 506/61 nci maddenin birinci paragrafında yaşlılık aylığının hesaplanmasına esas olan nisbet % 70 e yükselecektir.

Madde 7. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 60 nci maddesinde yapılan yaş haddiyle ilgili değişikliğe paralel olarak 64 nci madde değiştirilmiştir.

Madde 8. — 506/67 nci madde mâlûllük, yaşlılık aylığı alınırken ölenlerin veya ölüm aylığına hak kazandıktan sonra ölen sigortalının hak sahiplerine bağlanacak aylık, aylığa esas olan kazanımın % 70 i üzerinden hesaplanacaktır.

Madde 9. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 60 nci maddesindeki değişikliğe paralel olarak 68 nci maddenin (B) fıkrası değiştirilmiştir.

Madde 10. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 60 nci maddesindeki değişikliğe paralel olarak 71 nci maddenin (B) bendi değiştirilmiştir.

Madde 11. — 506/78 nci maddede prim ve verilecek ödeneklerin hesabına esas tutulacak günlük kazançların üst sınırı 100 liradan 120 liraya alt sınırı da 8 liradan 12 liraya çıkartılmıştır. Asgari haddin 12 liraya çıkartılması sebebi millî seviyede tesbit edilen asgari ücret ortalamasının 12 lira civarına yükselmiş olmasıdır.

Ayrıca birden fazla işverenin işinde çalışan sigortalıların ücretlerinden kesilen primlerin, üst sınır üzerinden hesaplanacak miktarının sigortalı hissesi sigortalının müracaatı halinde verilebileceği hükmü getirilmiştir.

Madde 12. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 96 nci maddesi, mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarından bağlanacak aylıkların en az ve en yüksek tutarları ile prime esas günlük kazanım alt ve üst sınırları arasında devamlı bir münasebet tesisi maksadiyle kaleme alınmıştır. Maddeye göre, prime esas günlük kazanım alt sınırının değişmesi halinde aylık asgari haddinin de kendiliğinden buna göre ayarlanması sağlanmıştır. Ayrıca aylığın en yüksek tutarı prime esas günlük kazanım üst sınırı üzerinden hesaplanacak aylık tutarı olarak tarif edilmiş ve sınırlandırılmıştır.

Madde 13. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 60 nci maddesine paralel olarak 101 nci maddede değişiklik yapılmıştır.

Madde 14. — 506 sayılı Kanunun 60 nci maddesinde derpiş olunan yaş haddinin 55 e indirilmesine paralel olarak 106 nci maddenin (a) fıkrası değiştirilmiştir.

Madde 15. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 8 nci maddesi, ileri yaşlardaki sigortalıların yaşlılık aylığından faydalanması için gerekli şartlardan biri olan çalışma belgesinin kuruma tevdi süresinin 1972 yılı sonuna kadar uzatmak ve 60 nci maddenin (A) fıkrasına paralel hüküm ilâve etmek gayesiyle değiştirilmiştir.

Madde 16. — Bu kanunla iş kazaları ve meslek hastalığı sonucu sürekli iş göremezlik veya ölüm geliri tahsisinde esas alınan sigortalının yıllık kazanımın % 60 dan % 70 e mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarında yapılan tahsislerde % 50 den % 70 e çıkarılması sebebiyle, bu kanunun yürürlük tarihinde gelir veya aylık almakta olanlarla gelir veya aylık bağlanmasına hak kazanmış durumda olanlar ve daha önce gelir veya aylığı kesilenlerden bilâhara gelir veya aylığın kesiliş sebebinin ortadan kalkmasıyla yeniden gelir veya aylık ödenmesine hak kazananların da faydalanması sağlanmaktadır.

Ayrıca, mülga 5417 ve 6900 sayılı Kanunlar hükümlerine göre bağlanmış olan aylıklara 506 sayılı Kanun arasında mevcut sistem farkının giderilmesine derpiş edilmiş ve aynı zamanda aylıkların 1968 yılındaki umumi ücret seviyesine göre revalörize edecek bir cetvelin tatbiki uygun görülmüştür.

Aylıkların en yüksek tutarı, prime esas günlük kazanım üst sınırı üzerinden hesaplanacak aylık tutarı olarak tarif edilmiş ve sınırlandırılmıştır.

Bu işlemlerin yapılmasına kadar gelir almakta olanlara avans verilmesi de öngörülmüştür.

Bu kanunun uygulanmasına ait işlerin normal mesai saatinde ancak normal işlerini yapacak kadro ile çalışan personel tarafından yapılmasına da zaruret bulunmaktadır. Yukarıda bahsedilen

sebeple bu personelin, normal mesai saatleri içinde bu işi zamanında yapmasına maddi imkân bulunmadığından; fazla mesai yaptırılması yoluna gidilmesi icabetmektedir.

Yukarda sayılan işler için personelin normal mesai dışında ücretsiz çalıştırılması da uygun görülemeyeceğinden, bu madde hükmü gereğince fazla mesai yapacak personele fazla mesai ücreti ödenmesi temin olunmaktadır.

Ayrıca 506 sayılı Kanununun tatbikında işlerin süratle intacını temin maksadiyle zaman zaman mesai dışı çalışma zarureti belirmektedir. İkinci fıkra da bu maksadı sağlamaktadır.

Madde 17 — Bu madde ile işbu Kanununun yürürlük tarihi tesbit edilmiştir

Madde 18 — Bu madde ile işbu Kanunun Bakanlar Kurulunca yürütüleceği öngörülmüştür.

Geçici Komisyon raporu

Millet Meclisi

Geçici Komisyonu

7 . 5 . 1969

*Esas No. : 1/674, 2/645, 2/716, 2/717, 2/722,
2/839, 2/863, 2/876, 2/877*

Karar No. : 3

Yüksek Başkanlığa

Millet Meclisinin 76, 80 ve 86 ncı birleşimlerinde Komisyonumuza havale edilen 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesine dair kanun tasarısı, Tekirdağ Milletvekili Kemal Nebioğlu ve üç arkadaşının 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 36 ncı maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi (2/645) ile 506 sayılı Kanunda değişiklik yapılması amacıyla verilen Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın (2/716, 2/717) esas kayıtlı teklifleri Bursa Milletvekili Hasım Önadım'ın (2/722), İstanbul Milletvekili Orhan Birgit ve 6 arkadaşının (2/839), Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Turgut Cebe ve 6 arkadaşının (2/863), Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin (2/876), Adana Milletvekili Bekir Tünay ve 8 arkadaşının (2/877) esas kayıtlı dosyalardaki kanun teklifleri Komisyonumuzca Çalışma Bakanı ile ilgili bakanlık temsilcilerinin iştirakleriyle etraflıca incelenmiş, Hükümet tasarısı esas alınarak kanun tekliflerinin tasarı ile telif edilmesi ve müzakerelerin tevhidden yapılması kararlaştırılmıştır.

Tasarının tümü üzerinde yapılan müzakerelerle gerekçede gösterilen sebep ve görüşlere aynen iştirak edilerek maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Yapılan müzakereler sonunda, Hükümet tasarısında değiştirilmek istenen 23 ncü madde, 24 ncü madde, 68 ncü madde, 71 ncü maddenin 1 numaralı fıkrasının (B) bendi, 78 ncü madde, 101 ncü madde, 106 ncü maddenin (a) fıkrası, geçici 8 ncü madde aynen kabul edilmiş, tasarının geçici 2 ncü maddesi geçici 4 ncü madde olarak, 17 ncü maddesi 23 ncü madde olarak, 18 ncü maddesi 24 ncü madde olarak kabul edilmiştir.

20 ncü madde, 55 ncü madde, 60 ncü madde, 61 ncü madde, 64 ncü madde, 67 ncü madde, 96 ncü madde, geçici 1 ncü madde Komisyonumuzca değiştirilerek kabul edilmiş, tasarıya 506 sayılı Kanunun 36, 54, 66 ve 107 ncü maddelerinin değiştirilerek ilâvesi uygun görülmüş, Sosyal Sigortalar kapsamındaki sigortalılara bağlanacak emekli aylıklarının sosyal adalet prensiplerine uygun ve ahenkli bir hale getirilmesini temin için 506 sayılı Kanuna ek bir madde ile 2 geçici maddenin ilâvesi, ayrıca 22 ncü madde olarak bir madde daha eklenmesi Komisyonumuzca karar altına alınmıştır.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmesi temennisiyle Genel Kurulun tasviplerine sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygıyla arz olunur.

Geçici Komisyon Başkanı
İstanbul
K. Özdemir

Sözcü
Ankara
H. Türkay

Kâtip
Kars
Söz hakkım saklıdır. Bazı
maddelere muhalifim.
S. Düşünsel

Bursa
K. Önadım

Erzurum
C. Önder

İstanbul
Söz hakkım saklıdır
O. N. Ulusay

İzmir
H. Gümüşpala

Ordu
Ş. Pehlivanoglu
İmzada bulunamadı

Kayseri
F. Köksal

Çorum
A. Topçubaşı

Tunceli
H. Ünlü
(İmzada bulunamadı)

Tekirdağ Milletvekili Kemal Nebioğlu ve 3 arkadaşının, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 36 ncı maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi (2/645)

26 . 1 . 1968

Millet Meclisi Başkanlığına

17 Temmuz 1964 tarih ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 36 ncı maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifimiz gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur. Gereğinin yapılmasını dileriz. Saygılarımızla.

Tekirdağ
Kemal Nebioğlu

Ankara
Rıza Kuas

Malatya
Şaban Erik

Diyarbakır
Tarık Ziya Ekinci

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 36 ncı maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi

Gerekçesi

506 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinde belirtilen mâlûl, iş göremez ve yaşlı eski sigortalı işçiler Sosyal Sigortalar Kurumunca sağlanan, sağlık haklarının tümünden yararlandırılmamaktadır.

Bugünkü şekle göre bu eski sigortalılar, hastalandıklarında kuruma başvurabilecek, muayene olabilecek, bedelinin bir kısmını kendisi ödemek suretiyle ilaç alabilecektir. Ancak bu eski sigortalının kurum hastanelerinde yatarak bedava tedavisi mümkün değildir.

İş göremez, mâlûl veya emekli işçi demek, eli ayağı tuttuğu sürece topluma hizmet etmiş kimse demektir. Bu kimse belirtilen hale düştüğünde onun sağlık sorunlarını gereğince gözetmek zorundayız. Bu hakbilir olmanın da bir şartıdır. Esasen sosyal güvenlik kuralları bunu böyle gerektirir. Sosyal güvenlik, kişiyi, hayat zorlukları karşısında güvenlik altına alan tedbirler demektir. Ayrıca, bu yurttaşlarımız, sağlık açısından, daha fazla gözetilmesi gereken bir devre içindedirler.

Bizde, bilindiği üzere, emekli aylığı düşüktür. Bu kişilerin maaşları kuru geçimine yetmemektedir. Bu hal içinde bu durumda olan yurttaşlar hastalandıklarında kendilerini doğru dürüst tedavi ettirmek olanaklarından yoksundurlar. Böylece hasta duruma düşen eski işçinin yaşama şansı azalmakta ve dolayısıyla emeklilik hakkına erişmiş olmanın hayrını görmemektedir.

Kanun teklifimizle bu durumda olan eski sigortalıların Sosyal Sigortalar Kurumunun gerektiğinde yatırarak tedavi etmesi ve sigortalılarda olduğu gibi bedava ilâç vermesi sağlanmaktadır.

506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 36 ncı maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — 29 Temmuz 1964 tarih ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 36 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Mâlûl ve yaşlılara sağlık yardımı yapılması

MADDE 36. — Bu kanuna göre sürekli iş göremezlik geliri, mâlûllük veya yaşlılık aylığı almakta olanlar hastalıkları halinde, bu kanunun 33 ncü maddesinde belirtilen yardımlardan yararlanırlar.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, Sosyal Sigortalar Kanununun 77 ncı maddesinin ikinci fıkrasının değiştirilmesi ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifi (2/716)

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Sosyal Sigortalar Kanununun 77 ncı maddesinin ikinci fıkrasının değiştirilmesi ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkındaki kanun teklifi ile gerekçesini ilişikte takdim ediyorum.

İlgili komisyonlara havale buyurularak ivedilikle müzakeresini arz ve rica ederim.

26 . 6 . 1968

Aydın Milletvekili
Reşat Özarda

26 . 6 . 1968

GEREKÇE

17 . 7 . 1964 tarihinde kabul edilen 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu, kredi işleriyle uğraşan kooperatif ve bâzı kurumları da kapsamına almıştır. Bu kurum ve kooperatiflerin kasa işlerinde çalışanlara kendi özel kanunları gereğince kasa tazminatı ödenmektedir. Kasa tazminatı genellikle bütün bakanlıkların kasa işlerinde çalışan veznedar ve tahsildarlara ödenen bir paradır ki, bunun tesis maksat ve gayesi para işleriyle uğraşanların yanlışlıkla yaptıkları fazla teydielerde uğradıkları zararı karşılamaktır. Çok defa bu tazminat, uğranan zararı karşılamaktan uzaktır. Kasa tazminatı bir gelir değildir. Kasa tazminatları vergiye dahi tabi değildir. Bu tazminatlar, Sosyal Sigortalar Kanununun (prime esas ücretler) bölümünü teşkil eden 77 ncı maddesinde prime tabi ücretler ve gelirler arasında zikredilmemiş olmasına rağmen, kanunun tedvini sırasında istisnalar arasında belirtilmesi her nasılsa nutulmuş olduğundan Sosyal Sigortalar

Kurumu kasa tazminatı alan personelin bu tazminatını da prime esas almış ve kesintiye tabi tutmuştur. Bu davranış hakkaniyete aykırıdır. İşin esasında böyle bir kanun hükmüne dahi lüzum olmaksızın Sosyal Sigortalar Kurumunun kasa tazminatlarını prim kesintisi dışında tutması gerekmekte ise de, bu kurum istisnalar hükmüne dayanmakta ve prim kesilmesinde ısrar ettiğinden meseleyi kanunla halletmek mecburiyeti hâsıl olmuştur.

Maddelerin gerekçesi

Birinci madde — Bu madde ile kanunun sigorta primleri kesintisi dışında bıraktığı ödemelerle ilgili 77 nci maddesinin ikinci fıkrasındaki istisnalar arasına (kasa tazminatları) da ilâve edilmiştir. Maddede başkaca bir değişiklik yapılmamıştır.

İkinci madde — Şimdiye kadar kasa tazminatlarından haksız olarak kesilmiş ve az ücretli personeli mağdur etmiş bulunan primlerin, müracaat üzerine en geç bir ay içinde sahiplerine iadesini sağlamak amacıyla geçici 21 nci madde getirilmiştir.

Üçüncü madde — Kanunun yayımı tarihinde yürürlüğe gireceğini belirtmektedir.

Dördüncü madde — Kanunun Bakanlar Kurulu tarafından yürütüleceğini belirtmektedir.

Sosyal Sigortalar Kanununun 77 nci maddesinin ikinci fıkrasının değiştirilmesi ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — 17 . 7 . 1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 77 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 77. — İkinci fıkra.

Şu kadar ki; çocuk ve aile zamları, ölüm, doğum ve evlenme yardımları ile aynı yardımlar ve kasa tazminatları sigorta primlerinin hesabına esas tutulacak ücretlerin aylık tutarının tesbitinde nazara alınmaz.

MADDE 2. — Yukarıda yazılı kanuna aşağıdaki geçici 21 nci madde eklenmiştir :

Geçici madde 21. — Bu kanunun yayımından evvel kasa tazminatlarından kesilmiş olan sigorta primleri, ilgililerin müracaatı üzerine en geç bir ay içinde sahiplerine iade olunur.

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, Sosyal Sigortalar Kanununun 60 ve 61 nci maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi. (2/717)

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Sosyal Sigortalar Kanununun 60 ve 61 nci maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifimle gerekçesini ilişik olarak takdim ediyorum. İlgili komisyonlara havale buyurularak öneme binaen ivedilikle müzakeresini arz ve teklif ederim.

28 . 6 . 1968
Aydın Milletvekili
Reşat Özarda

GEREKÇE

Sosyal Sigortalar Kanununun yaşlılık aylığından yararlanma şartlarını tesbit eden 60 nci maddesi ile yaşlılık aylığının bağlanması şartlarını belirten 61 nci maddesi, sigortalılar aleyhine hükümler taşımakta, işçilerin mağduriyetini mucibolmaktadır. Şöyleki;

a) İşçiler genellikle küçük yaşta işe girmekte, yorucu ve yıpratıcı bir çalışma sistemi içinde ömür tüketmektedirler. Buna rağmen yaşlılık aylığından yararlanabilmek için kadınların 55 erkeklerin ise 60 yaşını doldurmaları gerekmektedir. Bu, insafsız bir hükümdür.

b) Devlet memurlarının emekli yaşı 65 olduğu halde, 25 yılını dolduran memur, kendi isteği ile emekliye ayrılabilir. Memurdan çok daha yıpratıcı şartlar içinde çalışan işçiye ise böyle bir hak tanınmamıştır.

c) En az beş bin gün (yani 15 yıl) mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olan bir işçiye % 50 oranında yaşlılık aylığı bağlandığı halde, bundan fazla bir süre, meselâ 40 yıl prim ödemiş bir sigortalıya da aynı oranda aylık bağlanmaktadır. Sigortaya 40 yıl prim ödiyen bir sigortalı ile 15 yıl prim ödiyen bir sigortalının aynı oranda yaşlılık aylığı alması, büyük haksızlık ve adaletsizliktir.

Bu haksızlıkları ortadan kaldırmak ve Sosyal Sigortaları, üyelerine daha yararlı hale getirmek amacıyla bu kanun teklifi hazırlanmış bulunmaktadır.

Maddelerin gerekçesi

60 nci madde — Bu maddenin (A) fıkrasının (a) bendinde kadınların 55, erkeklerin 60 olarak tesbit edilen yaş hadleri, kadınlarda 50, erkeklerde ise 55 olarak değiştirilmiştir. Böylece yaş hadleri memleketimizin hayat şartlarına uygun hale getirilmiştir. Bir işçiyi bu yaşlardan sonra çalışmaya zorlamak, insafsızlık olur.

Bu maddenin (B) fıkrasında, sigortalılık süresi en az 15, en çok 34 olarak tesbit edilmiştir. Bu 34 yıllık süre de fazladır, hayat şartlarına uymamaktadır. O bakımdan bu süre 15 ile 25 yıl olarak değiştirilmiştir.

Bu maddeye bir (D) fıkrası eklenmiştir. Bu yeni fıkraya göre de en az 25 yıldan beri mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olanlar, diledikleri takdirde emekliye ayrılacaklar ve yaşlılık aylığından yararlanacaklardır. Böylece sosyal adalet sağlanmış, sigortalı 25 yıllık çalışmadan sonra kendi isteği ile istirahatata çekilme hakkını kazanmış bulunacaktır.

61 nci madde — Bu maddenin birinci fıkrasına bir tek harf eklenmiştir. Yaşlılık aylığının bağlanmasında 60 nci maddenin (A) fıkrası yanına bu kanunla getirilen (D) fıkrası da eklenmiş, böylece 60 nci maddedeki değişikliğe paralel hale getirilmiştir.

İkinci ve üçüncü fıkralar aynen muhafaza edilmiş, bir değişiklik yapılmamıştır.

Dördüncü fıkradaki (34 yıldan eksik her tam yılı için) ibaresi, (25 yıldan eksik her tam yılı için) olarak değiştirilmiş, bu fıkra da 60 nci maddenin (B) fıkrasında yapılan değişikliğe uygun hale getirilmiştir.

Beşinci fıkra : Maddeye yeniden bir beşinci fıkra eklenmiştir. Buna göre beşbin günden fazla mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olanlara bağlanacak yaşlılık gelirin, bu süreden fazla olan beher tam çalışma yılı için yüzde yarım oranında artırılması öngörülmüştür. Böylece sigortalının fazla ödediği primlere karşılık, yaşlılık aylığı artırılmak suretiyle hakkı korunmuş, ihtiyarlığında biraz daha fazla aylık alması sağlanmış bulunmaktadır.

Altıncı fıkra; maddenin beşinci fıkrası altıncı fıkra olarak yer almıştır. 60 nci maddede yapılan yaş haddi değişikliğine paralel olarak buradaki (60 tan yukarı yaşta) ibaresi (55 ten yukarı yaşta) olarak değiştirilmiştir.

Yedinci fıkra; maddenin altıncı fıkrası, yedinci fıkra olarak aynen muhafaza edilmiştir.

İkinci ve üçüncü maddeler: Kanun teklifinin ikinci ve üçüncü maddeleri yürürlük ve yürütme ile ilgili mutabakat maddeleridir.

Sosyal Sigortalar Kanununun 60 ve 61 nei maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun

MADDE 1. — 17 . 7 . 1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 60 ve 61 nei maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 60. —

A) Yaşlılık aylığından yararlanabilmek için sigortalının :

- a) Kadın ise 50, erkek ise 55 yaşını doldurmuş olması,
- b) En az 25 yıldan beri sigortalı bulunması,
- c) En az beşbin gün mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olması,

Şarttır.

B) Yukarıdaki (b) ve (c) bendlerinde yazılı şartlardan birini veya her ikisini yerine getirmemiş olmakla beraber sigortalılık süresi 15 - 25 yıl olan ve her yıl için ortalama olarak en az 150 gün mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş bulunan sigortalıya da yaşlılık aylığı bağlanır.

C) Kadınlarda 45, erkeklerde 50 yaşını dolduran ve erken yaşlanmış olduğu tesbit edilen sigortalı da, yukarıdaki (A) veya (B) fıkralarında belirtilen şartlarla yaşlılık aylığından yararlanır.

D) En az 25 yıldan beri mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olanlar, kendi istekleri ile emekliye ayrılarak yaşlılık aylığından yararlanırlar.

MADDE 61. — 60 nei maddenin (A) ve (D) fıkralarında yazılı şartları yerine getirerek yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanan sigortalıya, işten ayrıldığı tarihten önce mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş son on takvim yılının prim hesabına esas tutulan kazanç tutarları toplamı en yüksek olan yedi takvim yılına göre bulunacak ortalama kazancının % 50 si oranında yıllık yaşlılık geliri bağlanır.

Sekiz ve dokuz takvim yılı prim ödemiş olan sigortalının ortalama kazancı da yukarıki fıkraya göre hesaplanır.

Sekiz takvim yılından az mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olan sigortalının yıllık yaşlılık gelirinin hesabına esas tutulacak ortalama yıllık kazancı prim ödediği takvim yılları esas alınarak tesbit edilir.

60 nei maddenin (B) fıkrasına göre yaşlılık geliri bağlanmasına hak kazanan sigortalıya, yukarıki orandan, sigortalılık süresinin 25 yıldan eksik her tam yılı için % 0,50 indirme yapılmak suretiyle yıllık yaşlılık geliri bağlanır.

Beşbin günden fazla mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olanlara bağlanacak yaşlılık geliri, bu süreden fazla olan beher tam çalışma yılı için % 0,50 oranında artırılarak ödenir.

55 ten yukarı yaşta aylık bağlanan sigortalının yıllık yaşlılık geliri, yukarıki fıkralara göre tesbit olunacak oranlar, 55 yaşından sonra doldurmuş bulunduğu her tam yaş için % 1 artırılarak hesabolunur.

Yaşlılık aylığı yıllık yaşlılık gelirinin onikide biridir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

**Bursa Milletvekili Kasım Önadım'ın, Sosyal Sigortalar Kanununun 60 ve 61 nci maddelerinin de-
ğiştirilmesi hakkında kanun teklifi (2/722)**

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Sosyal Sigortalar Kanununun 60 ve 61 nci maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifi-
m ve gerekçesini ilişikte takdim ediyorum.

İlgili komisyonlara havale buyurularak, ivedilikle müzakeresini arz ve teklif ederim.

Bursa Milletvekili
Kasım Önadım

G E R E K Ç E

Sosyal Sigortalar Kanununun yaşlılık aylığından yararlanma şartlarını tesbit eden 60 nci mad-
desi ile bununla ilişkin 61 nci maddesi, yerine getirdikleri veeibelere rağmen, işçiler aleyhine hü-
küm taşımaktadır.

Bu haksızlıklar ortadan kaldırmak için, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 60 ve 61 nci
maddesinin aşağıda yazılı gerekçelerine göre değiştirmek amacı ile bu kanun teklifi yapılmış bu-
lunulmaktadır.

Maddenin gerekçesi :

60 nci madde : Bu maddenin (A) fıkrasının (a) bendinde yaş hadleri, kadınlarda 50, erkeklerde
ise 55 olarak değiştirilmiştir.

Bu suretle vasatı ömür uzunluğunun yurdumuzdaki nisbetine yakın yaş hadleri alınarak, yıllar-
ca çalışmış sigortalıya ömrünün sonunda 3 - 5 sene istirahat etme hakkı tanınmıştır.

Bu maddenin (B) fıkrasında 15 - 34 yıl gibi farklı bir hal, tatbikatta tesadüf edilmeyen ve dai-
ma sigortalı aleyhine istismar edilen durum yaratılmaktadır.

Bunun 15 - 20 yıl olarak değiştirilmesi, hem istismarı önliyecek ve hem de tatbikatta eşitliği sağ-
liyacaktır.

(C) fıkrası da; erken yaşlandıkları tesbit edilme gibi, muhtelif yorumlar ve tatbikattaki zor-
luklara sebep olmaktadır.

Her hangi bir kimsenin erken yaşlanmış olması halini, sigortalıya bırakarak, yaşlılık gelirin
bağlanması normalden 5'er yaş indirilmiştir.

61 nci madde : Bu madde, günün geçim şartları ve ileride hâsıl olacak durumlar göz önüne
alınarak % 50 olan yaşlılık geliri % 60'a çıkarılmıştır.

4 nci fıkranın sonuna, asgari yaşlılık gelirin belirlenmesi bakımından bir ek yapılmıştır.

5 nci fıkra ise, erkek ve kadınlarda ayrı ayrı yaşlar, yaşlılık geliri bağlanmak için esas alın-
dığı halde, eski halinde birleştirilmiş olması haksızlık meydana getirmektedir.

Bu tefrik edilmiş, 6 ay veya daha fazla müddetler, çalışma yılı ve yaşın hesabında tama iblâğ
edilmiştir.

Sosyal Sigortalar Kanununun 60 ve 61 nci maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun

MADDE 1. — 17 . 7 . 1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 60 ve 61 nci maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 60. — A) Yaşlılık aylığından yararlanabilmek için sigortalıların :

- a) Kadın ise 50, erkek ise 55 yaşını doldurmuş olması,
 - b) En az 25 yıldan beri sigortalı bulunması,
 - c) En az beşbin gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olması,
- şarttır.

B) Yukarıdaki (b) ve (c) bendlerinde yazılı şartlardan birini veya her ikisini yerine getirmemiş olmakla beraber sigortalılık süresi 15 - 20 yıl olan ve her yıl için ortalama olarak en az 150 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş bulunan sigortalıya da yaşlılık aylığı bağlanır.

C) Kadınlarda 45, erkeklerde 50 yaşını doldurandan, kendileri istedikleri takdirde, yukarıdaki (A) veya (B) fıkralarında belirtilen şartlarla yaşlılık aylığından yararlanır.

D) En az 20 yıldan beri malûllük, yaşlılık veya ölüm sigortaları primini ödemiş olanlar, kendi istekleriyle emekliye ayrılarak yaşlılık aylığından yararlanır.

Bu takdirde sigortalının talebi üzerine, bağlanacak yaşlılık aylığı toptan ödemeye çevrilebilir.

MADDE 61. — 60 nci maddenin (A) ve (D) fıkralarında yazılı şartları yerine getirerek yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanan sigortalıya, işten ayrıldığı tarihten önce malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş son on takvim yılının prim hesabına esas tutulan kazanç tutarları toplamı en yüksek olan yedi takvim yılına göre bulunacak ortalama kazancının % 60 ı oranında yıllık yaşlılık geliri bağlanır.

Sekiz ve dokuz takvim yılı prim ödemiş olan sigortalının ortalama kazancı da yukarıdaki fıkraya göre hesaplanır.

Sekiz takvim yılından az malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olan sigortalının yıllık yaşlılık gelirinin hesabına esas tutulacak ortalama yıllık kazancı prim ödediği takvim yılları esas alınarak tesbit edilir.

60 nci maddenin (B) fıkrasına göre yaşlılık geliri bağlanmasına hak kazanan sigortalıya, yukarıki orandan, sigortalılık süresinin 25 yıldan eksik her tam yılı için % 0,50 indirme yapılmak suretiyle yıllık yaşlılık geliri bağlanır. Bu suretle de olsa, sigortalının yaşlılık geliri, ortalama kazancın % 50 sinden aşağıya düşemez.

Beşbin günden fazla malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olanlara bağlanacak yaşlılık geliri, bu süreden fazla olan beher tam çalışma yılı için % 1 oranında artırılarak ödenir.

Erkeklerde 55, kadınlarda ise 50 den yukarı yaşta aylık bağlanan sigortalıların yıllık yaşlılık geliri, yukarıki fıkralara göre tesbit olunacak oranlar, bu yaşlardan sonra doldurmuş bulunduğu her tam yaş için % 1 artırılarak hesaplanır.

Altı ay veya daha fazlası tam yaş olarak hesaplanır.

Yaşlılık aylığı, yıllık yaşlılık gelirinin onikide biridir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

İstanbul Milletvekili Orhan Birgit ve 6 arkadaşının, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi

Millet Meclisi Başkanlığına

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun bâzı maddelerini değiştirmeyi öngören kanun teklifimiz ilişikte sunulmuştur.

Saygılarımızla.

11 Şubat 1969

İstanbul Milletvekili <i>O. Birgit</i>	İstanbul Milletvekili <i>O. Eyüboğlu</i>	Sakarya Milletvekili <i>H. Uysal</i>	Ordu Milletvekili <i>F. Güley</i>
Trabzon Milletvekili <i>A. Şener</i>	Bursa Milletvekili <i>S. Çanga</i>	Bursa Milletvekili <i>İ. Öktem</i>	

GEREKÇE

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu, sigortalıya mâlûllük, yaşlılık, ölüm hallerinde aylık verilmesini öngörmektedir. Kanunun 55 nci maddesine göre, mâlûllük aylığı bağlanmasına hak kazanmış sigortalıya, işten ayrıldığı tarihten önceki mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödenmiş olan o takvim yılının prim hesabına esas tutulan kazanç tutarları toplamı en yüksek olan yedi takvim yılına göre bulunacak ortalama kazancının % 50 si oranında yıllık mâlûllük geliri bağlanmaktadır.

Aynı kanunun yaşlılık aylığından yararlanma şartlarını gösteren 60 nci maddesinde ise, bu aylıktan yararlanabilmesi için sigortalının «kadın ise 55, erkek ise 60 yaşını doldurmuş olması» aranılmakta, yaşlılık aylığının da son on yıllık prim hesabına esas tutulan kazanç tutarları toplamının en yüksek olan yedi takvim yılına göre bulunacak ortalama yıllık kazancının % 50 si oranında olacağı belirtilmektedir.

Keza ölüm halinde de, hak sahibi kimselere bağlanacak aylığın, ortalama kazancın % 50 si oranında olacağı bildirilmektedir.

Bu kanunun kabul edildiği 1964 yılından bu yana artan hayat pahalılığı ve zorlaşan geçim şartları ortadadır. Nitekim, bu artışı dikkate alan Hükümet, memur emeklilerinin, dul ve yetimlerinin durumunu yeni şartlara göre ayarlayan bir tasarımı Yüce Meclise sevk etmiş, bu tasarı kanunlaşarak yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

Bu teklif ile, işçilerin de mâlûllük, yaşlılık ve ölüm hallerinde alacakları aylıkların oranının, emeklilerle ilgili kanunda olduğu gibi % 70 e çıkartılması, emeklilik yaşının kadın, erkek ayırımı yapmadan 55 e indirilmesi öngörülmektedir.

Maddeler ile ilgili gerekçe

Madde 55. — Maddenin birinci fıkrasında, mâlûllük aylığı bağlanmasına hak kazanan sigortalıya işten ayrıldığı tarihten önceki mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödenmiş olan on takvim yılının prim hesabına esas tutulan kazanç tutarları toplamı en yüksek olan yedi takvim yılına esas tutulacak ortalama yıllık kazancının % 50 si, % 70 e çıkarılmakta, üçüncü fıkrada «başka birinin sürekli bakımına muhtaç durumda mâlûl olan sigortalıya bağlanacak mâlûllük geliri de, ortalama yıllık kazancın % 60 oranından, % 75 oranına yükseltilmektedir.

Madde 60. — Yaşlılık aylığından yararlanabilmek için, sigortalının kadın ise 55, erkek ise 60 yaşını doldurmuş olması şartları, maddenin «a» fıkrasında kadın - erkek ayırımı kaldırılarak 55 yaş olarak tesbit edilmektedir. Maddeye «A» fıkrasının «d» bendi altında 55 yaşını doldur-

muş olması, 24 yıl zarfında her yıl için ortalama olarak ikiyüz gün prim ödemesi şartı konulmakta, «B» fıkrasındaki sigortalılık süresinin âzamisi olan 34 yıl, 24 e indirilmektedir.

Madde 61. — Bu maddede de, % 50 oranında hesaplanan yaşlılık geliri, % 70 e çıkarılmakta, maddeye ilâve edilen «D» fıkrasında 60 nci maddeye atıf yapılarak değişiklik bağlanmaktadır. Keza bu maddede, emeklilik yaşı 55 e indirilerek ve yaşlılık gelininde her tam yaş için yapılacak artış % 2 artırılarak hesabedilmektedir.

Madde 64. — Toptan ödeme, ile ilgili hükümlerde kadın - erkek yaşı yukardaki değişikliğe göre 50 olarak ayarlanmaktadır.

Madde 67. — Ortalama yıllık kazanç oranı % 70 ve emeklilik yaşı 55 olarak yukarıki maddelere göre tanzim edilmektedir.

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi

MADDE 1. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun 55, 60, 61, 64 ve 67 nci maddeleri aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir.

Aylığın hesaplanması

Madde 55. — Mâlûllük aylığı bağlanmasına hak kazanan sigortalıya, işten ayrıldığı tarihten önceki mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş son 10 takvim yılının prim hesabına esas tutulan kazanç tutarları toplamı en yüksek olan 7 takvim yılına göre bulunacak ortalama yıllık kazancının % 70 i oranında yıllık mâlûllük geliri bağlanır.

8 ve 9 takvim yılı prim ödemiş olan sigortalının ortalama yıllık kazancı da yukardaki fıkraya göre hesaplanır. Sekiz takvim yılından az mâlûllük gelirin hesabına esas tutulacak ortalama yıllık kazancı prim ödemediği takvim yılları esas alınmak suretiyle tesbit edilir.

Başka birinin sürekli bakımından muhtaç durumda mâlûl olan sigortalıya yukardaki fıkralara göre hesaplanacak ortalama yıllık kazancının % 75 i oranında yıllık mâlûllük geliri bağlanır.

Mâlûllük aylığı yıllık mâlûllük gelirin onikide biridir.

Yaşlılık aylığından yararlanma şartları

Madde 60. — A) Yaşlılık aylığından yararlanabilmek için sigortalının :

- a) 55 yaşını doldurmuş olması,
- b) En az 25 yıldan beri sigortalı bulunması,
- c) En az 5 bin günlük mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olması,
- d) 55 yaşını doldurmuş ve 24 yıl zarfında her yıl için ortalama olarak ikiyüz gün mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olması,

Şarttır.

B) Yukarıki (b) ve (c) bendlerinde yazılı şartlardan birini veya her ikisini yerine getirmemiş olmakla beraber sigortalılık süresi 15 - 14 yıl olan ve her yıl için ortalama en az 150 gün mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş bulunan sigortalıya da yaşlılık aylığı bağlanır.

C) 50 yaşını dolduran ve erken yaşlanmış olduğu tesbit edilen sigortalı da, yukarıda (A) veya (B) fıkralarında belirtilen şartlarla yaşlılık aylığından yararlanır.

Aylığın hesaplanması

Madde 61. — 60 nci maddenin (A) fıkrasında yazılı şartları yerine getirerek yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanan sigortalıya, işten ayrıldığı tarihten önce mâlûllük, yaşlılık ve ölüm

sigortaları primi ödenmiş son on takvim yılının prim hesabına esas tutulan kazanç tutarları toplamı en yüksek olan yedi takvim yılına göre bulunacak ortalama yıllık kazancının % 70 i oranında yaşlılık geliri bağlanır.

Sekiz ve dokuz takvim yılı prim ödemiş olan sigortalının ortalama yıllık kazancı da yukarıki fıkraya göre hesaplanır.

Sekiz takvim yılından az mâlûllük, yaşlılıkve ölüm sigortaları primi ödenmiş olan sigortalının yıllık yaşlılık gelirinin hesabına esas tutulacak ortalama yıllık kazancı prim ödediği takvim yılları esas alınarak tesbit edilir.

60 ncı maddenin (B) fıkrasına göre yaşlılık geliri bağlanmasına hak kazanan sigortalıya, yukarıki oranda, sigortalılık süresinin 24 yıldan eksik her takvim yılı için % 0,50 indirme yapılmak suretiyle yıllık yaşlılık geliri bağlanır.

D) 60 ncı maddenin (d) fıkrasına göre yaşlılık geliri bağlanacak sigortalının 55 yaşını doldurmuş ve 24 yıl zarfında her yıl için ortalama olarak en az ikiyüz gün mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş bulunması halinde sigortalının son ay aldığı ücretinin % 70 i tutarında yaşlılık geliri bağlanır.

55 ten yukarı yaşta aylık bağlanan sigortalının yıllık yaşlılık geliri, yukarıki fıkralara göre tesbit olunacak oranlar, 55 yaşından sonra doldurmuş bulunduğu her tam yaş için % 2 artırılarak hesap olunur.

Yaşlılık aylığı yıllık yaşlılık gelirinin onikide biridir.

Toptan ödeme

Madde 64. — Sigortalı olarak çalıştığı işten ayrılan ve mâlûllük veya yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanmayan :

a) 55 yaşını doldurmuş sigortalıya,

b) 50 yaşını doldurmuş bulunan ve erken yaşlanmış olduğu tesbit edilen sigortalıya,

Kendisinin ve işverenlerinin ödediği mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinin toplamı, yazılı isteği üzerine, toptan ödeme şeklinde verilir.

Aylığın hesaplanması

Madde 67. — Sigortalının ölümü halinde, hak sahibi kimselerine bağlanacak aylığın tesbitinde :

a) Sigortalının almakta olduğu veya bağlanmasına hak kazanmış bulunduğu mâlûllük veya yaşlılık aylığı,

b) Mâlûllük veya yaşlılık aylığı bağlandıktan sonra sigortalı olarak çalışmaya başlaması sebebiyle aylığı kesilen sigortalı için, ölüm tarihinde ve 58 ve 63 ncü maddelerdeki esaslara göre tesbit edilecek aylık,

c) En az 5 yıldan beri sigortalı olan ve her yıl için ortalama olarak en az 150 gün veya toplam olarak 1 800 gün mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş bulunan sigortalının, ölümü tarihinden önce, mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödenmiş son on takvim yılının prim hesabına esas tutulan kazanç tutarları toplamı en yüksek olan yedi takvim yılına göre bulunacak ortalama yıllık kazancının % 70 i üzerinden hesaplanacak yıllık gelirin onikide biri,

Esas tutulur.

Sigortalı başka birinin sürekli bakımına muhtaç durumda mâlûl sayılarak aylık bağlanmış veya aylık bağlanmasına hak kazanmış ise (a) ve (b) fıkralarına göre tesbit edilecek aylıklarda, bu hal nazara alınmadan sigortalıya bağlanacak aylık esas tutulur.

Sekiz ve dokuz takvim yılı prim ödemiş olan sigortalının ortalama yıllık kazancı (c) fıkrasına göre hesaplanır.

Sekiz takvim yılından az mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olan sigortalının yıllık mâlûllük gelirinun hesabına esas tutulacak ortalama yıllık kazane, prim ödediği takvim yılları esas alınarak tesbit edilir.

Aylık bağlanmamış veya aylık bağlanması için istekte bulunmamış olan sigortalının 55 ten yukarı yaşlarda ölümü halinde (e) fıkrasına göre hesaplanacak yıllık gelir, bu fıkroda belirtilen oran 55 yaşından sonra doldurmuş olduğu her tam yaş için % 2 artırılarak tesbit olunur.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Turgut Cebe ve 6 arkadaşının, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair kanun teklifi (2/863)

1 . 4 . 1969

Millet Meclisi Başkanlığına

17 . 7 . 1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair hazırladığımız kanun teklifinin gerekçesiyle teklifin üzer nüshası ilişikte sunulmuştur.

Gerekli muamelenin yapılmasına müsaadelerinizi arz ederiz.

Ankara Senatörü
Turgut Cebe

Ankara Senatörü
Yiğit Köker

İzmir Milletvekili
Enver Turgut

Ankara Milletvekili
Hasan Türkay

Ankara Milletvekili
M. Kemal Yılmaz

İstanbul Milletvekili
Mustafa Ertuğrul

İstanbul Milletvekili
Kaya Özdemir

17 . 7 . 1964 tarihli 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair kanun teklifinin gerekçesi

Bilindiği üzere; Sosyal Sigortalar, Anayasamızın 48 nci maddesinde her Türk'ün tabii ve temel hakkı olarak kabul edilen ve İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planımızda «Modern toplumlarda toplumun bütününi modernleşme ve sanayileşme sonucu meydana çıkan risklere karşı boyunca koruyan bir sosyal politika aracı» olarak tanımlanan sosyal güvenlik hedeflerine ulaşılmada en etkili olacak unsurlardan birisini teşkil etmektedir.

İnsanların öteden beri «geleceğe güvenlikle bakabilmeleri konusunda duydukları ihtiyacı karşılamak için meydana getirilen ve Garp ülkelerinde 1 asra yaklaşan bir süre zarfında tatbik edilen Sosyal Sigortalar memleketimizde 1946 yılında uygulanmaya başlamıştır.

1 . 3 . 1965 tarihinde yürürlüğe giren ve Çağdaş Sosyal Güvenlik hedeflerine ulaşılmada bir merhale olarak nitelendirilebilecek olan 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu bu çalışmaların anamihrakını teşkil etmektedir.

Ancak; 506 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten bu yana toplumumuz bünyesindeki meydana gelen ekonomik ve sosyal gelişmeler anılan kanunun tatbikatında karşılaşılan aksıyan taraflar özellikle çalışanları insan haysiyetiyle bağdaşabilecek bir yaşayış seviyesine ulaştırmada, Anayasamızın öngördüğu temel ilkeler anılan kanunun tüm olarak yeniden gözden geçirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Esasen çağımızda; sosyal güvenlik konusunda yapılacak çalışmalarda devamlı bir gelişim içinde bulunan toplumsal şartların göz önünde tutulması, özellikle Sosyal Sigortaların kapsamı yanın-

da, sağlanan yardımların yeterli bir seviyeye çıkarılması, demokratik Batı ülkelerinde sosyal Devlet anlayışının bir gereği olarak kabul edilmektedir.

Bu prensiplerin ışığı altında Bakanlığımız 506 sayılı Kanunun sosyal hayatımızın gereklerine cevap verebilecek şekilde tadili için gerekli çalışmalara başlamıştır.

Ancak; uzunca bir süre alacak bu çalışmaların yanında,

«Yaşlılık, mâlûllük ve ölüm sigortalarından aylık almakta olanların 1961 - 1962 yılı geçim seviyesine göre tesbit edilmiş aylıklarının sosyal adalet ilkelerine uygun olarak artırılması mâlûl ve emeklilerin geçindirmekle yükümlü oldukları eş ve çocuklarının sağlık yardımlarından istifade ettirilmesi ve özellikle yaşlılık sigortasından yararlanma yaşı olarak tesbit olunan 60 yaşın memleketimizin şartlarına uygun bir şekilde 55 yaşa düşürülmesi, yaşlılık, mâlûllük ve ölüm sigortalarından sağlanan aylıkların hesabında sigortalılar lehine yeni hükümler getirilmesi gibi» hususların biran önce kanunlaşması zaruri mütalâa edilmiştir.

Ayrıca gelişen ve yükselen ekonomik şartların yaşama seviyelerine vâkı tesirleri dolayısıyla, sigortalıların yaşlılık ve mâlûliyet hallerinde ve bunların ölümleri halinde geride kalanların müzayaka durumuna düşmemelerini teminen mevcut aylık ve gelirlerin asgari hadlerde nazara alınarak zaman zaman artırıldığı malûmdur.

Hazırlanan bu kanun tasarısı ile hem konjonktürün tabii icabı olan bu artırma yapılmakta, hem de genel olarak aylık veya gelirin hesaplanmasında kullanılan nisbet % 50 den % 70 e yükseltilmektedir.

Bu vesile ile şunu ifade edelim ki, yapılan bu değişiklik sosyal güvenlik sistemi yönünden memleketimizi pek çok ileri Garp ülkelerinin de ilerisinde bir seviyeye getirmiş bulunmaktadır.

Bu amaçla aşağıda madde madde belirtilen sebeplere istinaden bu değişiklik tasarısı hazırlanmış bulunmaktadır.

Maddelerin gerekçesi;

Madde 1. — 506/20 nci maddedeki sürekli ve tam işgöremezlikle yıllık kazancın % 60 ma eşit yıllık bir gelir bağlamakta iken bu nisbet % 70 e çıkarılmakta, ayrıca kısmi veya tam iş görmezlik durumundaki sigortalı başka birinin sürekli bakımına muhtaç ise bağlanan gelir % 50 artırılacak ve fakat yıllık gelirin tamamını geçemeyecektir.

Madde 2. — 506/23 ncü maddede iş kazaları ve meslek hastalıkları neticesi ölen sigortalıların hak sahiplerine bağlanan aylıklar % 70 esasına göre ayarlanmıştır.

Madde 3. — 506/24 ncü maddede iş kazaları ve meslek hastalıkları neticesi ölenlerin ana ve babalarına gelir bağlanması için, eşine ve çocuklarına bağlanan gelirlerin toplamı % 70 den az olması ve ana babaların hissesinin sigortalının yıllık kazancının % 70 inin dörtte birini geçemez hükümü getirilmiştir.

Madde 4. — 506/55 nci maddede mâlûllük aylığının hesaplanmasında esas olan 7 yıllık ortalama gelirin % 70 i üzerinden aylık bağlanacağı, mâlûl olan sigortalı başka birinin sürekli bakımına muhtaç ise % 80 nisbeti üzerinden aylığı hesaplanacaktır.

Madde 5. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 60 ncü madesince öngörülen uzun vâdeli sigorta kollarından birini teşkil eden yaşlılık sigortasından yararlanma şartlarından bir tanesi de erkeklerde 60 yaşını doldurmuş olmaktır.

Bilindiği üzere, ihtiyarlık; bütün sosyal güvenlik sistemleri içinde uzunca bir süre yaşadıkdan sonra; koruyucu ve iyi edici hekimlik alanındaki bütün ilerlemelere ve ülkenin iktisadi ve sosyal gelişmesine, iyileştirilmiş sağlık şartlarına, beslenme tekniğindeki yeni buluşlara rağmen, önlenmesi mümkün olmayan bir mâlûllük hali olarak kabul edilmekte ve bu sosyal riskin tam mânasiyle karşılanması için çağdaş Batı ülkeleri gerekli tedbirleri ittihaz etmektedir.

Genellikle bütün ihtiyarlık sigortaları rejimlerinde öngörülen bu tedbirlerde gözönünde tutulan ortak temel prensiplerden bir tanesi, işçinin çalışacak durumda olup olmadığına bakılmaksızın, kendisine aylık bağlanacak bir yaş haddinin tesbit edilmiş bulunmasıdır.

Aylık yaş haddi olarak tanımlanabilecek bu sınır tesbit edilirken göz önünde bulunacak kriter ise; geçim imkânları sağlanması hakkındaki Milletlerarası Çalışma Konferansı tarafından 1944 yılında kabul edilen tavsiyede şöyle tarif edilmektedir.

«İnsanların normal olarak verimli bir şekilde çalışamaz hale geldikleri hastalık ve mâlûllüğün kendini şiddetle hissettirdiği ve iş bulamamanın devamlı olarak tehdidetmeye başladığı yaştır.»

Bu fikrin yansırı çalışanların, tamamen yıpranıp ölümün eşğine gelmeden sürekli bir ücretli izine kavuşturulması, yaş haddinin tesbitine etken olan unsurlardan birisi olarak düşünölmektedir.

Diğer taraftan bunların yansırı; daha başka faktörler de bu tesbitle göz önünde bulundurulmaktadır.

Bu faktörler: popülasyonun yaşlanması, tâyin olunacak yaş haddinden sonraki muhtemel ömür, ülkedeki genel istihdam seviyesi mâli denge gib hususlardır. Diğer taraftan bir memleketteki iş sahasına göre işgücünün fazla oluşu da yaş haddinin tesbitinde etki yapmaktadır.

İktisadi ve sosyal gelişmelerini tamamlamış, insanea yaşamanın asgari normlarına ulaşmış fert başına millî gelirleri gelişmekte olan ülkelerle mukayese edilemeyecek derecede yükselmiş bütün ileri Batı ülkelerinde yukarıda belirtilen kriterler nazara alınarak aylık yaş haddi 60 - 65 arasında tesbit edilmiştir.

Memleketimizde ise 18 yıldan beri yürürlükte bulunan yaşlılık sigortasından yararlanma yaşı olarak tesbit edilmiş 60 yaşın aynı faktörler nazara alınarak tesbit olunduğu iddia olunamaz.

Misal olarak; yaş haddinin tesbitinde nazara alınan popülasyonun yaşlanması ülkemizde 1960 sayımlarına göre kadınlarda % 4,2 erkeklerde % 2,8 olmak üzere ortalama % 3,5 tir.

Bu miktar 1965 nüfus sayımına göre ise % 4 olup muhtemelen 2000 senesinde % 7 civarında olacaktır. Halbuki yaş haddinin 60 olarak kabul edildiği Fransa'da 1960 sayımlarına göre bu oran % 11,6 dir. Yapılan tahminlere göre bu oran 1980 yılında aynı ülkede 18,9 a varacaktır.

Diğer taraftan yaş haddinin tesbitinde kriter olarak kullanılan mortalite tabloları henüz memleketimizde yapılmamıştır.

Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından kullanılan mortalite cetvelleri ise Fransız mortalite cetvelleridir. Bu cetvelde dahi 55 yaşından sonraki muhtemel yaşama ile 60 yaşından sonraki muhtemel yaşama oranındaki fark 2,9 gibi çok cüzi bir miktardır.

Bütün bunlar göstermektedir ki ülkemizdeki yaşlıların miktarı ve muhtemel yaşama ömrü 60 yaş emeklilik için sınır olarak kabul etmiş Batı ülkeleriyle mukayese edilemeyecek derecede azdır.

Bu durum bizi Sosyal Sigortaların kuruluş yıllarında kabul edilmiş yaş haddinin memleketimizin mahallî gerçeklerine uydurulmasına zorlamaktadır.

Esasen 1.3.1965 tarihinden önce uygulanan ve yalnızca idareye yüklediği külfet yüzünden kaldırılan ağır ve yıpratıcı işlerde çalışanların 54 yaşında dahi emekli aylığına hak kazanmalarını sağlayan 6900 sayılı Kanundaki hüküm, de özellikle yukarıda belirtilen espriden ışığını almaktaydı.

Bu sebeplere binaen yaşlılık aylığından yararlanma yaşı 60 tan 55 e düşürölmüştür.

Madde 6. — 506/61 nei maddenin birinci paragrafında yaşlılık aylığının hesaplanmasına esas olan nisbet % 70 e yükselecektir.

Madde 7. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 60 nei maddesinde yapılan yaş haddiyle ilgili değişikliğe paralel olarak 64 nei madde de değiştirilmiştir.

Madde 8. — 506/67 nei madde mâlûllük, yaşlılık aylığı alınırken ölenlerin veya ölüm aylığına hak kazandıktan sonra ölen sigortalının hak sahiplerine bağlanacak aylık, aylığa esas olan kazanımın % 70 i üzerinden hesaplanacaktır.

Madde 9. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 60 nei maddesindeki değişikliğe paralel olarak 68 nei maddenin (B) fıkrası değiştirilmiştir.

Madde 10. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 60 nei maddesindeki değişikliğe paralel olarak 71 nei maddenin (B) bendi değiştirilmiştir.

Madde 11. — 506/78 nci maddede prim ve verilecek ödeneklerin hesabına esas tutulacak günlük kazançların üst sınırı 100 liradan 120 liraya alt sınırı da 8 liradan 12 liraya çıkartılmıştır. Asgari haddin 12 liraya çıkartılması sebebi millî seviyede tesbit edilen asgari ücret ortalamasının 12 lira civarına yükselmiş olmasıdır.

Ayrıca birden fazla işverenin işinden çalışan sigortalıların ücretlerinden kesilen primlerin, üst sınır üzerinden hesaplanacak miktarının sigortalı hissesi sigortalının müracaatı halinde verilebileceği hükmü getirilmiştir.

Madde 12. — 506 sayılı S. S. K. nun 96 nci maddesi mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalılarından bağlanacak aylıkların en az ve en yüksek tutarları ile prim esas günlük kazancın alt ve üst sınırları arasında devamlı bir münasebet tesisi maksadiyle kaleme alınmıştır. Maddeye göre, prime esas günlük kazancın alt sınırının değişmesi halinde aylık asgari haddinin de kendiliğinden buna göre ayarlanması sağlanmıştır. Ayrıca en yüksek prime esas günlük kazancın üst sınırı üzerinden hesaplanacak aylık tutarı olarak tarif edilmiş ve sınırlandırılmıştır.

Madde 13. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 60 nci maddesine paralel olarak 101 nci maddede değişiklik yapılmıştır.

Madde 14. — 506 sayılı Kanunun 60 nci maddesinde derpiş olunan yaş haddinin 55 e indirilmesine paralel olarak 106 nci maddenin (a) fıkrası değiştirilmiştir.

Madde 15. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 8 nci maddesi, ileri yaşlardaki sigortalıların yaşlılık aylığından faydalanması için gerekli şartlardan biri olan çalışma belgesinin kuruma tevdi süresinin 1972 yılı sonuna kadar uzatmak ve 60 nci maddenin (A) fıkrasına paralel hüküm ilâve gayesiyle değiştirilmiştir.

Madde 16. — Bu kanunla iş kazaları ve meslek hastalığı sonucu sürekli iş göremezlik veya ölüm geliri tahsisinde esas alınan sigortalının yıllık kazancının % 60 dan % 70 e mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarında yapılan tahsislerde de % 50 den % 70 e çıkarılması sebebiyle, bu kanunun yürürlük tarihinden gelir veya aylık almakta olanlarla gelir veya aylık bağlanmasına hak kazanmış durumda olanlar ve daha önce gelir veya aylığı kesilenlerden bilâhara gelir veya aylığın kesiliş sebebinin ortadan kalkması ile yeniden gelir veya aylık ödenmesine hak kazananlarında faydalanması sağlanmaktadır.

Ayrıca, mülga 5417 ve 6900 sayılı kanunlar hükümlerine göre bağlanmış olan aylıklara 506 sayılı Kanun arasında mevcut sistem farkının giderilmesi derpiş edilmiş ve aynı zamanda aylıkların 1968 yılındaki umumi ücret seviyesine göre revalörize edecek bir cetvelin tatbiki uygun görülmüştür.

Aylıkların en yüksek tutarı, prime esas günlük kazancın üst sınırı üzerinden hesaplanacak aylık tutarı olarak tarif edilmiş ve sınırlandırılmıştır.

Bu işlemlerin yapılmasına kadar gelir almakta olanlara avans verilmesi de öngörülmüştür.

Bu kanunun uygulanmasına ait işlerin normal mesai saatinden ancak normal işlerini yapacak kadro ile çalışan personel tarafından yapılmasında zaruret bulunmaktadır. Yukarıda bahsedilen sebeple bu personelin normal mesai saatleri içinde bu işi zamanında yapmasına maddi imkân bulunmadığından; fazla mesai yaptırılması yoluna gidilmesi icabetmektedir.

Yukarıda sayılan işler için personelin normal mesai dışında ücretsiz çalıştırılması da uygun görülmiyeceğinden, bu madde hükmü gereğince fazla mesai yapacak personele fazla mesai ücreti ödenmesi temin olunmaktadır.

Ayrıca 506 sayılı Kanunun tatbikinde işlerin süratle intacını temin maksadiyle zaman zaman mesai dışı çalışma zarureti belirmektedir. İkinci fıkra da bu maksadı sağlamaktadır.

Madde 17. — Bu madde ile işbu Kanunun yürürlük tarihi tesbit edilmiştir.

Madde 18. — Bu madde ile işbu Kanunun Bakanlar Kurulunca yürütüleceği öngörülmüştür.

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair kanun teklifi

MADDE 1. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 20 nci maddesi aşağıdaki şekilde değitirilmiştir :

Madde 20. — Sürekli işgöremezlik geliri, sigortalının meslekinde kazanma gücünün tamamını veya bir kısmını yitirmiş bulunmasına göre hesaplanır.

Sürekli ve tam işgöremezlikte sigortalıya yıllık kazancının % 70 ine eşit yıllık bir gelir bağlanır.

Sürekli kısmı işgöremezlikte sigortalıya bağlanacak gelir, tam işgöremezlik geliri gibi hesaplanarak bunun işgöremezlik derecesi oranındaki tutarı kendisine verilir.

Sürekli kısmı veya sürekli tam işgöremez durumundaki sigortalı, başka birinin sürekli bakımına muhtaç ise bu gelir % 50 artırılır. Bu suretle bağlanacak gelir sigortalının yıllık kazancını geçemez.

MADDE 2. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 23 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değitirilmiştir.

Madde 23. — İşkazası veya meslek hastalığı sonucu ölümlerde aşağıdaki hükümler uygulanır :

I - Ölen sigortalının 88 nci madde gereğince tesbit edilecek yıllık kazancının % 70 inin :

A) Dul karısına % 50 si, gelir alan çocuğu bulunmayan dul karısına üçte ikisi,

B) Sigortalı eşinin ölümi tarihinde çalışamıyacak durumda mâlûl veya 55 yaşını doldurmuş olan ve geçiminin sigortalı tarafından sağlandığı belgelenen kocasına % 50 si, gelir alan çocuğu bulunmayan aynı durumdaki kocaya üçte ikisi,

C) Çocuklardan :

a) 18 yaşını veya orta öğrenim yapması halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim yapması halinde 25 yaşını doldurmamış yahut yaşları ne olursa olsun çalışamıyacak durumda mâlûl bulunanların her birine % 25 i,

b) (a) fıkrasında belirtilen ve sigortalının ölümi ile anasız ve babasız kalan veya ana ve babaları arasında evlilik bağlantısı bulunmayan yahut sigortalı babanın ölümi tarihinde evlilik bağlantısı bulunmakla beraber anaları sonradan evlenenlerin her birine % 50 si,

Oranında yıllık gelir bağlanır.

II - Sürekli işgöremezlik geliri sermaye olarak ödenmiş bulunan sigortalının ölümi halinde hak sahiplerine, sigortalıya verilen sermaye nazara alınmaksızın, bu kanun hükümlerine göre gelir bağlanır.

III - Sigortalı tarafından evlât edinilmiş, tanınmış veya nesebi düzeltilmiş yahut babalığı hükme bağlanmış çocuklarıyla, sigortalının ölüminden sonra doğan çocukları, bağlanacak gelirden yukarıda belirtilen esaslara göre yararlanırlar.

IV - Hak sahibi eş ve çocuklara bağlanacak gelirlerin toplamı, sigortalının yıllık kazancının % 70 ini geçemez. Bu sınırın aşılmaması için gerekirse, hak sahibi kimselerin gelirlerinden orantılı olarak indirmeler yapılır,

V - Sigortalının çocuklarına bağlanan gelirler; çocuğun 18 yaşını, orta öğrenim yapması halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim yapması halinde 25 yaşını dolduracağı tarihe kadar devam eder. Bu yaşları doldurdukları tarihlerde çalışamıyacak durumda mâlûl olan çocukların gelirleri, bu yaşlara vardıkdan sonra da kesilmez. 101 nci madde hükmü saklıdır.

VI - Sigortalının dul karısı evlenirse geliri kesilir. Gelirin kesilmesine yol açan evlenme son bulunca gelir yeniden bağlanır. Sonraki kocasından da gelir almaya hak kazanan dul kariya, bu gelirlerden fazla olanı ödenir.

VII - Gelir almakta iken evlenen kız çocukların gelirleri kesilir. Gelirin kesilmesine yol açan evlenmenin son bulması halinde, V nci fıkraya hükmü saklı kalmak şartiyle, bu tarihten bağlanarak yeniden gelir bağlanır.

MADDE 3. — 506 sayılı Kanunun 24 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 24. — Sigortalının ölümü tarihinde eşine ve çocuklarına bağlanması gereken gelirlerin toplamı, sigortalının yıllık kazancının % 70 inden aşağı ise, artanı, eşit hisseler halinde geçimi sigortalı tarafından sağlandığı belgelenen ana ve babasına gelir olarak verilir. Ancak, bunların her birinin hissesi sigortalının yıllık kazancının % 70 inin dörtte birini geçemez.

Sigortalının ölümü ile eşine ve çocuklarına bağlanabilecek gelirlerin toplamı, sigortalının yıllık kazancının % 70 inden aşağı değilse ana ve babanın gelir bağlanma hakları düşer.

MADDE 4. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 55 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 55. — Mâlûllük aylığı bağlanmasına hak kazanan sigortalıya, işten ayrıldığı tarihten önceki mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödenmiş son 10 takvim yılının prim hesabına esas tutulan kazanç tutarları toplamı en yüksek olan yedi takvim yılına göre bulunacak ortalama yıllık kazancının % 70 i oranında yıllık mâlûllük geliri bağlanır.

8 ve 9 takvim yılı prim ödemiş olan sigortalının ortalama yıllık kazancı da yukarıki fıkraya göre hesaplanır. Sekiz takvim yılından az malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olan sigortalının yıllık malûllük gelirinin hesabına esas tutulacak ortalama yıllık kazancı prim ödediği takvim yılları esas alınmak suretiyle tesbit edilir.

Başka birinin sürekli bakımına muhtaç durumda malûl olan sigortalıya yukarıki fıkralara göre hesaplanacak ortalama yıllık kazancının % 80 i oranında yıllık mâlûllük geliri bağlanır.

Malûllük aylığı, yıllık mâlûllük gelirinin on ikide biridir.

MADDE 5. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 60 ncü maddesinin (A) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 60. — A) Yaşlılık aylığından yararlanabilmek için sigortalının;

a) 55 yaşını doldurmuş olması,

b) En az 25 yıldan beri sigortalı bulunması,

c) En az 5 000 gün mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olması,

şarttır.

MADDE 6. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 61 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 61. — 60 ncü maddenin (A) fıkrasında yazılı şartları yerine getirerek yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanan sigortalıya, işten ayrıldığı tarihten önce mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödenmiş son on takvim yılının prim hesabına esas tutulan kazanç tutarları toplamı en yüksek olan yedi takvim yılına göre bulunacak ortalama yıllık kazancının % 70 i oranında yıllık yaşlılık geliri bağlanır.

Sekiz ve dokuz takvim yılı prim ödemiş olan sigortalının ortalama yıllık kazancı da yukarıki fıkraya göre hesaplanır.

Sekiz takvim yılından az mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olan sigortalının yıllık yaşlılık gelirinin hesabına esas tutulacak ortalama yıllık kazancı prim ödediği takvim yılları esas alınarak tesbit edilir.

60 ncü maddenin (B) fıkrasına göre yaşlılık geliri bağlanmasına hak kazanan sigortalıya, yukarıki orandan, sigortalılık süresinin 34 yıldan eksik her tam yılı için % 0,50 indirme yapmak suretiyle yıllık yaşlılık geliri bağlanır.

55 ten yukarı yaşta aylık bağlanan sigortalının yıllık yaşlılık geliri, yukarıki fıkralara göre tesbit olunacak oranlar, 55 yaşından sonra doldurmuş bulunduğu her tam yaş için % 1 artırılarak hesap olunur.

Yaşlılık aylığı, yıllık yaşlılık gelirinin on ikide biridir.

MADDE 7. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 64 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Toptan ödeme

Madde 64. — Sigortalı olarak çalıştığı işten ayrılan ve mâlûllük veya yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanamayan:

a) 55 yaşını doldurmuş bulunan sigortalıya,

b) 50 yaşını doldurmuş bulunan ve erken yaşlanmış olduğu tesbit edilen sigortalıya, kendisinin ve işverenlerinin ödediği mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinin toplamı, yazılı isteği üzerine, toptan ödeme şeklinde verilir.

MADDE 8. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 67 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 67. — Sigortalının ölümü halinde, hak sahibi kimselerine bağlanacak aylığın tesbitinde;

a) Sigortalının almakta olduğu veya bağlanmasına hak kazanmış bulunduğu mâlûllük veya yaşlılık aylığı,

b) Mâlûllük veya yaşlılık aylığı bağlandıktan sonra sigortalı olarak çalışmaya başlaması sebebiyle aylığı kesilen sigortalı için, ölüm tarihine ve 58 ve 63 ncü maddelerdeki esaslara göre tesbit edilecek aylık,

c) En az 5 yıldan beri sigortalı olan ve her yıl için ortalama olarak en az 150 gün veya toplam olarak 1 800 gün mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş bulunan sigortalının, ölüm tarihinden önce, mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödenmiş son on takvim yılının prim hesabına esas tutulan kazanç tutarları toplamı en yüksek olan yedi takvim yılına göre bulunacak ortalama yıllık kazancının % 70 i üzerinden hesaplanacak yıllık gelirinin onikide biri, esas tutulur.

Sigortalı, başka birinin sürekli bakımına muhtaç durumda mâlûl sayılarak aylık bağlanmış veya aylık bağlanmasına hak kazanmış ise, (a) ve (b) fıkralarına göre tesbit edilecek aylıklarda, bu hal nazara alınmadan sigortalıya bağlanabilecek aylık esas tutulur.

Sekiz ve dokuz takvim yılı prim ödemiş olan sigortalının ortalama yıllık kazancı (c) fıkrasına göre hesaplanır.

Sekiz takvim yılından az mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olan sigortalının yıllık gelirinin hesabına esas tutulacak ortalama yıllık kazanç prim ödediği takvim yılları esas alınarak tesbit edilir.

Aylık bağlanmamış veya aylık bağlanması için istekte bulunmamış olan sigortalının 55 ten yukarı yaşlarda ölümü halinde (c) fıkrasına göre hesaplanacak yıllık gelir, bu fıkrada belirtilen oran 55 yaşından sonra doldurmuş olduğu her tam yaş için % 1 artırılarak tesbit olunur.

MADDE 9. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 68 nci maddesinin (B) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 68. — B) Sigortalı eşinin ölümü tarihinde çalışamıyacak durumda mâlûl veya 55 yaşını doldurmuş olan ve geçimini sigortalı tarafından sağlandığı belgelenen kocasına % 50 si, aylık alan çocuğu bulunmayan aynı durumdaki kocaya üçte ikisi,

MADDE 10. — 506 sayılı Kanununun 71 nci maddesinin 1 numaralı fıkrasının (B) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 71. — I - B) Sigortalı eşinin ölümü tarihinde çalışamıyacak durumda mâlûl veya 55 yaşını doldurmuş olan ve geçiminin sigortalı tarafından sağlandığı belgelenen kocasına % 50 si, toptan ödeme yapılan çocuğu bulunmayan aynı durumdaki kocaya üçte ikisi,

MADDE 11. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 78 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 78. — Bu kanun gereğince alınacak prim ve verilecek ödeneklerin hesabına esas tutulan günlük kazançların üst sınırı 120 lira alt sınırı 12 liradır.

Günlük kazançları yukarıda belirtilen asgari hadden daha az olanlarla, ücretsiz çalışan sigortalıların günlük kazançları alt sınır üzerinden, günlük kazançları 120 liranın üstünde olanların günlük kazançları da 120 lira olarak hesaplanır.

Sigortalının kazancı alt sınırın altında ise bu kazanç ile alt sınır arasındaki farka ait sigorta primlerinin tümünü işveren öder.

Aynı zamanda birden fazla işverenin işinde çalışan sigortalıların ücretlerinden kesilen primler yukarıda yazılı üst sınır üzerinden hesaplanacak miktarı aşarsa fark, sigortalının müracaatı üzerine hissesi oranında kendisine geri verilir.

MADDE 12. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 96 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 96. — Bu kanuna göre mâlûllük ve yaşlılık sigortasından bağlanacak aylıklar ile ölüm sigortasından hak sahibi kimselere bağlanacak aylıkların hesabına esas tutulan aylığın yıllık tutarı, 78 nci maddedeki günlük kazanç alt sınırının 300 katından daha az, prime esas günlük kazanç üst sınırının bir yıllık tutarı üzerinden hesaplanacak aylığın yıllık tutarından fazla olamaz.

MADDE 13. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 101 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 101. — Mâlûl koca 55 yaşını doldurduktan sonra kontrol muayenesine tabi tutulmaz.

MADDE 14. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 106 nci maddesinin (a) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde-106. — a) Karısı çalışmayacak durumda mâlûl veya 55 yaşını doldurmuş kocası,

MADDE 15. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 8 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Heri yaştakilere aylık bağlama şartları

Geçici madde 8. — A) Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte 30 yaşını geçmiş bulunan sigortalılardan, 55 yaşını doldurmakla beraber 60 nci maddede yazılı şartları yerine getiremediklerinden yaşlılık sigortasından aylık bağlanmasına hak kazanamayan ve :

- a) Sigortalılıklarının başladığı tarihten önceki 10 yıl içinde, 3 ncü maddenin 1 nci bendinin (A, C ve D) fıkralarında belirtilen işlerden gayrihallerde en az 2 000 gün çalıştıklarını tevsik eden,
- b) Sigortalılık süresince her yıl için en az ortalama 200 gün sigorta primi ödemiş olan,
- c) En az 5 yıl sigortalı bulunan,

Sigortalılara, sigortalılık süresi 15 yılı doldurmuş olanlar gibi, 61 nci maddedeki esaslara göre yaşlılık aylığı bağlanır.

3 ncü maddenin 1 nci bendinin (B, E, F, G, H, I, J ve K) fıkraları kapsamına giren çalışmalar yukarıdaki (a) fıkrasında belirtilen en az 2 000 günlük çalışma süresine katılmaz.

Bu maddede belirtilen eski çalışma süreleri, 506 sayılı Kanun ile bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte sigortalı bulunanlar için 1972 yılı sonuna kadar sigortalılıkları işbu kanun yürürlüğe girdiği tarihten sonra başlayan sigortalılar için de sigortalılıklarının başladığı tarihten itibaren en geç bir yıl içinde Kuruma verilecek belgelerle tevsik edilir.

1 . 3 . 1966 tarihinden bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar Kuruma tevdi edilen çalışma belgeleri de kanuni süresi içinde verilmiş çalışma belgesi olarak kabul edilir.

İşverenler bu çalışma belgelerini düzenlemekten kaçınırlarsa, sigortalıların ilgili işverenden zarar ve ziyan isteme hakları saklıdır.

Çalışma belgelerinin gerçeğe uymadığı bir hükümle tesbit edildiği takdirde, gerek bunu düzenliyenler gerekse ilgili sigortalılar, Kurumun bu yüzden uğrayacağı zararları % 50 fazlasıyla ve kanuni faizi ile birlikte Kuruma ödemekle yükünlüdür.

Bu gibiler hakkında, ayrıca genel hükümlere göre ceza kovuşturması da yapılır.

B) Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte 30 yaşını geçmiş bulunan sigortalılardan, 50 yaşını doldurup erken yaşlanmış oldukları tesbit edilen ve 60 ncı maddede yazılı şartları yerine getiremediklerinden aylık bağlanmasına hak kazanamayan sigortalılara, (A) fıkrasındaki şartlarla, sigortalılık süreleri 15 yılı doldurmuş olanlar gibi, 61 ncı maddedeki esaslara göre yaşlılık aylığı bağlanır.

C) Sosyal Sigortalara 86 ncı maddeye göre topluluk sigortası yoluyla tabi olanlar hakkında yukarıki (A) ve (B) fıkraları hükümleri uygulanmaz.

MADDE 16. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

GEÇİCİ ADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, iş kazaları ve meslek hastalıkları sigortasından gelir almakta olanlar ile mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarından aylık almakta olanlar ve gelir veya aylık bağlanmasına hak kazanmış durumda olup da henüz işlemi tamamlanmamış bulunanlar, yürürlük tarihinden,

Daha önce gelir veya aylığı kesilenlerden kanunun yürürlük tarihinden sonra gelir veya aylığın kesiliş sebebinin ortadan kalkmasıyla gelir veya aylık ödenmesine tekrar hak kazananlar hak kazandıkları tarihten itibaren gelir veya aylık tutarları bu kanunun hükümlerine göre yeniden tesbit edilir.

Yukardaki fıkralara göre yeniden tesbit edilecek gelir ve aylık tutarları, gelir veya aylıklara esas olan eski yıllara ait kazançlar ile kanunun yürürlük tarihinden sonra bağlanacak aylıklara esas olan yıllık kazançlar bu kanuna bağlı cetvelde yazılı katsayılarla çarpılmak suretiyle hesaplanır.

Şu kadar ki;

a) Yeniden tesbit edilecek ve bundan böyle bağlanacak aylık tutarı bu kanunun 96 ncı maddesine göre hesaplanan âzami aylık tutarını aşamaz.

b) Aylıkların hesabına esas olarak seçilen 7 yıl kazançlarının, aid oldukları katsayılarla çarpılarak meydana gelen değerleri, en yüksek yıllık kazancın katsayısı ile çarpılan değerini geçemez.

Artırmalar neticeleninceye kadar, ödenmekte olan gelir veya aylıklar sonradan mahsubu yapılmak üzere % 20 zamlı olarak ödenebilir. Ancak 506 sayılı Kanunun 96 ncı maddesi uyarınca alt sınıra göre kendilerine gelir ve aylık bağlananlar hakkında bu hüküm uygulanmaz.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun uygulanmasına ait işlemlerin zamanında yapılmasını ve prim tarifesi ile teknik bilânçonun hazırlanmasını sağlamak maksadıyla, çalışma saatleri dışında görevlendirilecek personele, Kurum Müdürler Kurulunca tesbit edilecek esas ve miktarlar dâhilinde bir ücret ödenir.

Yukardaki fıkra hükmü 506 sayılı Kanunun tatbiki dolayısıyla munzam mesaiyi gerektiren her türlü haller için de uygulanır.

Bu ücretler, 7244 sayılı Kanunun 3 ncü maddesi hükmüne tabi değildir.

MADDE 17. — Bu kanun yayım tarihini takiben ilk üç aylık ödeme dönemi başlangıcından itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 18. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bâzı ek maddeler ilâve edilmesi hakkında kanun teklifi (2/876)

24 . 4 . 1969

Millet Meclisi Başkanlığına

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bâzı maddeler ilâve edilmesi hakkındaki kanun teklifi gerekçe ile arz edilmiştir.

İstanbul
Cumhuriyet Senatosu
Üyesi
Dr. Rifat Öztürkçine

G E R E K Ç E

Madde 1. — İşverenin de sigortalı olarak kabul edilmemesinin devamı ferdi sosyal güvenliği ile bağdaşmamaktadır. Tek kişi çalıştırılan yerlerde çalışan bir kişi Sosyal Sigortalar Kanunu kapsamı içinde ve fakat işverenin de sigortalı olma isteğinin kabul edilmemesi sosyal adalet kaide-lerine uygun düşmediği gibi bu fiilî durumun devamı ise (isteğe bağlı sigorta 85 nci madde ve toplam sigortasına ait 86 nci madde ile bağdaşmamaktadır.) teklifimizin kabulü ile hem 85 ve hem de 86 nci maddeyi daha iyi işler bir hal yolunda ve sosyal güvenliği eşit olarak sağlayacaktır.

Madde 2. — Eş ve çocuklara gelir bağlanması. 23 nci maddenin: V nci bendi:

Erkek çocukların yüksek tahsil yaş haddi 25 yaşından 28 yaş olarak yükseltilmiştir.

Zira (7 yaşında okula giden bir erkek çocuk 7 yaş + 5 ilk + 3 orta + 3 lise + 6 (Yüksek tahsil) = 24 yaş yapar ki 17 senelik bir okul devresinde bir senelik gibi gecikme hakkı tanınmamıştı. 7 yaş + 5 ilkokul + 4 (Gece ortaokulu) + 4 gece lisesi + 6 sene yüksek tahsil; bu dâhi 27 sene yapar ki bu fiilî durumun 25 yaş ile mukayesesinden 25 yaşın, kanunun gayesinden çok uzak olduğu aşîkârdır. Teklifimiz ile gece okuma imkânını bulabilen yetimlerin hak ve hukuku korunmuş olacaktır.

VII nci bend : Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığında: Yetim kızlara tanınan hak; bu bendi de tanımla sosyal adalet yerine getirilmiş olacaktır.

İkinci yeni bir fıkra ile de:

Nesebî düzeltilmiş yahut babalığı hükme bağlanmış kız çocukları da fıkra hükmünden istifadeleri düşünülmüştür. Ve bu suretle de sosyal denge kanun önünde eşit haklar sağlanmış olacaktır.

Madde 3. — 36 nci madde de sürekli işgörememezlik delilî, mâlûllük veya yaşlılık aylığı almakta olanların hastalıkları halinde verilecek ilâç bedelinin + 20 si ilgililerden alınması parasız muayene edilmesi tedavi için gerektiğinde hastanede yatırılmaması halinin devamı ise insani değildir. Ömrünü memleket ekonomisinin değişmesinde haklı emeği geçenlerin ihtiyarladıklarında her türlü sosyal sağlık hizmetlerine ihtiyacı olduğu bir anda kendi emeği ve alınteri ile kurulan hastane kapısının dışında bırakılması ve parası olmadığı için de ölüme doğru bile bile gidilmesi insani değildir. Bu itibarla sigortalı emekli olsa dahi her türlü muayenesi ilâç ve tedavisinde ücret ödememesi en doğru sosyal bir yol olduğu düşüncesiyle madde bu şekilde tedvin edilmiştir.

Madde 4. — Madde 42 de sigortalının geçindirmekle yükümlü bulunduğu ana ve babasının hastalıkları halinde Çalışma Bakanlığınca onanacak asgari ücret tarifesine göre kurumca sağlık yardımları sağlanması yerine sigortalı geçindirmekle yükümlü bulunduğu ana ve babasına da

hastalıkları halinde her türlü muayene ve ayakta tedavisi kuruma ücretsiz olarak sağlanması öngörülmüştür. Yalnız sigortalı sürekli işgöremezlik mâlûllük veya yaşlı aylığı almakta ise 33 nci maddenin (A) ve (C) fıkralarında belirtilen yardımlardan yararlanırlar. Ancak verilen tedavi bedelinin % 20 sini hastanede yatırılarak tedavisi halinde yatak ücretinin % 50 si ayrıca ilgililere ödenir. Bir taraftan Devlet 324 sayılı Sosyalizasyon Kanunu ile bütün tedavileri ücretsiz olarak sağlarken diğer taraftan Sosyal Sigortalar Kurumuna yapılan sağlık tesislerinin yapılmasında hakiki ve haklı emeği geçen işçilerimizin bakmakla yükümlü olduğu ana ve babasının da kuruma tedavi edilmesi en doğru ve adil bir yol olacaktır.

Madde 5. — 103 nci madde iş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölen sigortalı ile sigortalı iken çalışmakta veya mâlûllük yahut yaşlılık aylığı almakta iken bir yıl içinde ölümü halinde cenaze masrafinin verilmesi ve bir yıl sonra ölenlere de bu hakkın konulmaması adil bir hareket değildir. Bu itibarla teklifimizde bir senelik müddet kaldırılmıştır. Ancak sigortalı olarak çalıştığı işten ayrıldığı tarihten bir yıl geçmeden ölen sigortalının ailesine yardım yapılabileceği şekli ile maddeyi tedvin etmekle iş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölenler ile işinden keyfi ayrılıp ölenler arasında farklı ölüm sebepleri olduğu aşıkârdır.

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bâzı ek maddeler ilâve edilmesi hakkında kanun teklifi

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunundaki değişiklikler

MADDE 1. — 17 . 7 . 1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 2 nci maddesine bu maddenin 3 ncü fıkrasından sonra aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

İşveren de sigorta primlerini öderse sigortalı sayılırlar.

Eş ve çocuklara gelir bağlanması

MADDE 2. — Aynı kanunun 23 ncü maddesinin V nci ve VII nci bendleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

V Bend :

V - Sigortalının erkek çocuklarına bağlanan gelirler; erkek çocuğun 18 yaşını, orta öğrenim yapması halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim yapması halinde 28 yaşını dolduracağı tarihe kadar devam eder. Bu yaşları doldurdukları tarihlerde çalışmıyacak durumda mâlûl olan erkek çocukların geliri bu yaşlardan sonra da kesilmez. 101 nci madde hükmü saklıdır.

VII Bend :

VII - Gelir almakta iken evlenen kız çocukların gelirleri kesilir. Gelirin kesilmesine yol açan evlenmenin son bulması halinde boşanmayı takibeden aybaşından itibaren yeniden gelir bağlanır.

Evlât edinilmiş tanınmış veya nesebi düzeltilmiş, yahut babalığı hükme bağlanmış kız çocukları da fıkra hükmünden faydalanırlar.

Mâlûl ve yaşlılara sağlık yardımı yapılması

MADDE 3. — Aynı kanunun 36 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 36. — Bu kanuna sürekli iş göremezlik, geliri, mâlûllük veya yaşlılık aylığı almakta olanlar hastalıkları halinde, bu kanunun 33 ncü maddesinin (A) ve (B) ve (C) fıkralarında belirtilen yardımlarından yararlanırlar.

Ana ve babaya sağlık yardımı yapılması

MADDE 4. — Aynı kanunun 42 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 42. — Sigortalının geçindirmekle içinde bulunduğu ana ve babasının hastalıkları halinde her türlü muayene ve tedavisi bu kanunun 33 ncü maddesinin (A/), (B) ve (C) fıkralarında belirtilen yardımlardan yararlanırlar.

Sigortalı sürekli işgöremezlik geliri mâlûllük veya yaşlılık aylığı almakta ise birinci fıkra gereğince yapılan ilâç ve tedavi bedellerinin % 20 sini hastanede yatarak tedavisi sağlandığından ayrıca yatak ücretinin % 50 si de ilgililerce ödenir.

Cenaze masrafı karşılığı

MADDE 5. — Aynı kanunun 103 ncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

İş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölen sigortalı ile sigortalı olarak çalışmakta veya mâlûllük yahut yaşlılık aylığı almakta iken ölen veya huş sigortalı olarak çalıştığı işten ayrıldığı tarihten bir yıl geçmeden ölürse sigortalının ailesine Bakanlar Kurulunca tesbit edilecek tarife üzerinden cenaze masrafı karşılığı ödenir.

EK MADDE 1. — Emekliye tabi olan bir yerde veya 25 yıl bilfiil prim ödiyenler yaşı ne olursa olsun isteklerinde emekli olabilirler.

Emekli ikramiyesi

EK MADDE 2. — 25 veya 30 yıl hizmeti dolduranlardan emekliye ayrılanlara veya vefat edenlerin dul ve yetimlerine son aldıkları 7 yıllık ücret tutarlarının 7 ye taksiminin 12 katının % 50 si ile % 70 i üzerinden emekli ikramiyesi olarak Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından ödenir.

25 yıl dolduranlar bir ikramiyenin % 50 sini 25 yıl ile 30 yıl arasında emekli olanlara her yıl için % 4 ü ilâve edilir.

30 yıl ve daha sonraları emekli olanlar için her yıl % 2 si ilâve edilir.

EK MADDE 3. — Aylık bağlama ve toptan ödeme sebepleri dışında işinden ayrılanlara kesenekleri iade edilir.

EK MADDE 4. — En az 5 yıl prim ödemiş sigortalılara faizle aylık ücretinin beş katına kadar ve 30 ay vâde ile borç para Kurumca verilebilir.

Sosyal Sigortalar Genel Müdürlüğünün gösterdiği millî bankalardan birisine işveren tarafından her ay muntazam olarak işçinin ücretinden kesilerek yatırılır. İşçiye de bu hususta bilgi verilir.

MADDE 6. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 7. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Adana Milletvekili Bekir Tünay ve 8 arkadaşının, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunundaki bazı maddelerin değiştirilmesine dair kanun teklifi (2/877)

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunundaki bazı maddelerin değiştirilmesine dair kanun teklifimiz ve gerekçesi ilişikte takdim kılınmıştır.

Gereğine müsaadelerinizi saygılarımızla rica ederiz.

B. Tünay
Adana Milletvekili

F. Çelikbaş
Burdur Milletvekili

İ. Aysoy
Mardin Milletvekili

M. Basa
Rize Milletvekili

S. Koç
Balıkesir Milletvekili

M. Erdinç
Van Milletvekili

M. Uyar
İzmir Milletvekili

S. Yıldız
Van Milletvekili

Dr. D. Akçaoğlu
Çankırı Milletvekili

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunundaki bazı maddelerin değiştirilmesine dair kanun teklifi gerekçesi

İşçi emeklilik sistemi bugünkü hali ile kalamaz. Islaha muhtaçtır. Emeklilik yaş haddi esas tutularak tesbit edilmiştir. Bunun doğru, haklı ve güvenilir bir sistem olmadığı açıktır.

İşçi, beden gücünü alabildiğine harcar. Ayrıca, tekniğin ilerlemesi karşısında, kol kuvveti ile birlikte kafasını da kullanmak zorundadır.

Bu bakımdan tez yıpranır. Emeklilik yaşının, işçilerimiz için indirilmesi gerekir. Ayrıca; 18 yaşında iş hayatına başlayan bir genç, ancak 40 sene sonra emeklilik hakkına kavuşabilecek demektir. İnsan yapısına bunu reva görmek de doğru değildir. Bundan ötürü de çalışma müddetleri esas alınarak bir sisteme bağlanması gerekir.

Bu suretle :

Yeni iş kurma imkânları elde edilir. Böylelikle de yeni iş sahaları açabilmek mümkün olur.

Emeklilik dolayısıyla ayrılanların yerine genç elemanlar alınacağından işsizliğin azaltılması konusunda da olumlu bir rol oynanmış olur.

Ayrıca; 25 yıl iş tecrübesi olan kişilerin kuracakları işletmeler daha güvenli ve verimli olarak taazzuv edebileceklerdir. Bundan da memleket kazanacaktır.

Bir diğer hususta emekli ödeneğidir. Bunun da günün şartlarına uydurulmasına kesin zorunluklar vardır.

Çünkü;

Ekonomik şartlar devamlı olarak değişmektedir. Bu yüzden yaşama güçlükleri devamlı artmaktadır. Bu güçlükleri yenmek ve değişen şartlara uyabilmek için yeni tedbirlere ihtiyaç duyulmaktadır.

Emekliler için düşünülen ve sağlanan imkânların işçi emeklilerine de teşmili zaruri bir hal almıştır. Bu sosyal güvenlik çabalarının olumlu ve verimli bir gelişmesi olacaktır.

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunundaki bâzı maddelerin değiştirilmesine dair kanun teklifi metni

MADDE 1. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 20 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 20. — Sürekli işgörmezlik geliri, sigortalının mesleğinde kazanma gücünün tamamına veya bir kısmını yitirmiş bulunmasına göre hesaplanır.

Sürekli ve tam iş görmezlikte sigortalıya bağlanacak gelir, yıllık kazancının % 70 i dir.

Sürekli kısmi işgörmezlikte sigortalıya bağlanacak gelir, tam iş görmezlik geliri gibi hesaplanarak bunun iş görmezlik derecesi oranındaki tutarı kendisine verilir.

Sürekli kısmi veya sürekli tam iş görmezlik durumundaki sigortalı, başka birinin sürekli bakımına muhtaç ise bu gelir % 50 artırılır.

MADDE 2. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 23 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 23. — İş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölümlerde aşağıdaki hükümler uygulanır.

I - Ölen sigortalının 88 nci madde gereğince tesbit edilecek yıllık kazancının % 70 inden ;

A) Dul karısına % 50 si, gelir olan çocuğu bulunmayan dul karısına üçte ikisi ;

B) Sigortalı eşinin ölümü tarihinde çalışamıyacak durumda mâlûl veya 50 yaşına doldurmuş yahut da 25 hizmet yılını tamamlamış bulunan ve geçiminin sigortalı tarafından sağlandığı belgelenen kocasına % 50 si, gelir olan çocuğu bulunmayan aynı durumdaki kocaya üçte ikisi ;

C) Çocuklardan

a) 18 yaşını, veya ortaöğretim yapması halinde 20, yüksek öğrenimde 25 yaşına dolduramamış, yahut bakılmaksızın çalışamıyacak durumda mâlûl bulunanların her birine % 25 i,

b) (a) fıkrasında belirtilen ve sigortalının ölümü ile amasız ve babasız kalan veya ana ve babaları arasında evlilik bağlantısı bulunmayan yahut sigortalı babanın ölümü tarihinde evlilik bağlantısı bulunmakla beraber anaları sonradan evlenenlerin her birine % 50 si oranında yıllık gelir bağlanır.

II - Sürekli iş görmezlik geliri sermaye olarak ödenmiş bulunan sigortalının ölümü halinde, hak sahiplerine, sigortalıya verilen sermaye nazara alınmaksızın, bu kanun hükümlerine göre gelir bağlanır.

III - Sigortalı tarafından evlât edinilmiş, tanınmış veya nesebi düzeltilmiş yahut babalığı hükme bağlanmış çocukları ile sigortalının ölümünden sonra doğan çocukları, bağlanacak gelirden yukarıda belirtilen esaslara göre yararlanırlar.

IV - Hak sahibi eş ve çocuklara bağlanacak gelirin toplamı, sigortalının yıllık kazancının % 70 ni geçemez. Bu sınırın aşılması için gerekirse, hak sahibi kimselerin gelirlerinden orantılı olarak indirmeler yapılır.

V - Sigortalının çocuklarına bağlanan gelirler, çocuğun 18 yaşını, orta öğrenim yapması halinde 20, yüksek öğrenimde 25 yaşını dolduruncaya kadar devam eder. Bu yaşları doldurdukları tarihlerde çalışamıyacak durumda mâlûl olan çocukların gelirleri, kesilmez. 101 nci madde hükümleri saklıdır.

VI - Sigortalının dul karısı evlenirse geliri kesilir. Gelirin kesilmesine yol açan evlenme son bulursa, gelir yeniden bağlanır. Sonraki kocasından da gelir almaya hak kazanan karıya, bu gelirlerden çok olamı bağlanır.

VII - Gelir almakta iken evlenen kız çocukların geliri kesilir. Gelir kesimine yol açan evlenme son bulunca (8 nci) fıkra hükmü uygulanır.

MADDE 3. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 24 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 24. — Sigortalının ölümü tarihinde eşine ve çocuklarına bağlanması gereken gelirlerin toplamı, sigortalının yıllık kazancının % 70 nden aşağı ise artanı, eşit hisseler halinde geçimi si-

gortalı tarafından sağlandığı belgelenen ana ve babasına gelir olarak verilir. Ancak bunların her birinin hissesi sigortalının yıllık kazancının % 70 nin dörtte birini geçemez.

Sigortalının ölümünde eş ve çocuklarına bağlanabilecek gelirlerin toplamı sigortalının yıllık kazancının % 70 nden aşağı değilse ana ve babanın gelir bağlanma hakları düşer.

MADDE 4. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 55 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 55. — Mâlûllük aylığı bağlanmasına hak kazanan sigortalıya işten ayrıldığı tarihten önceki mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödenmiş, son 10 takvim yılının prim hesabına esas tutulan kazanç tutarları toplamı en yüksek 7 takvim yılına göre bulunacak ortalama yıllık kazancının % 70 i oranında yıllık mâlûllük geliri bağlanır.

8 ve 9 takvim yılı primi ödemiş sigortalının ortalama yıllık kazancı da yukardaki esasa göre hesaplanır.

8 takvim yılından az mâlûllük gelirinin hesabında; ortalama yıllık kazancı prim ödediği takvim yılları esas alınmak suretiyle tesbit edilir.

Başka birinin sürekli bakımına muhtaç durumda mâlûl olan sigortalıya yukardaki fıkralara göre hesaplanacak ortalama yıllık kazancının % 75 i oranında yıllık mâlûllük geliri bağlanır.

Mâlûl aylığı, yıllık mâlûllük gelirinin onikide biridir.

MADDE 5. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 60 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 60. — A) Yaşlılık aylığından yararlanabilmek için sigortalının :

a) Kadın ise 50, erkek ise 55 yaşılı doldurmuş olması;

b) En az 25 yıldan beri sigortalı bulunması;

c) En az beşbin gün mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olması şarttır.

d) Ayrıca; yaşlarını doldurmamış ve fakat 25 yıl hizmet etmiş sigortalılar da (b) ve (c) bendlerinin gereğini yerine getirmiş olmaları şartıyla ve yazılı istekleri üzerine yaşlılık aylığından yararlanırlar.

B) Yukardaki (b) ve (c) bendlerinde yazılı şartlardan birini veya her ikisini yerine getirmemiş olmakla beraber, sigortalılık süresi 15 - 34 yıl olan ve her yıl için ortalama en az 150 gün mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş bulunan sigortalıya da yaşlılık aylığı bağlanır.

C) Elli yaşını dolduran ve erken yaşlanmış olduğu tesbit edilen sigortalı da (A) ve (B) fıkralarında belirtilen şartlarla yaşlılık aylığından yararlanır.

MADDE 6. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 61 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 61. — 60 nci maddenin (A) fıkrasında yazılı şartları yerine getirerek yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanan sigortalıya, işten ayrıldığı tarihten önce mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödenmiş son 10 takvim yılının prim hesabına esas tutulan kazanç tutarları toplamı en yüksek olan yedi takvim yılına göre bulunacak ortalama yıllık kazancının % 70 i oranında yaşlılık geliri bağlanır.

8 ve 9 takvim yılı prim ödemiş olan sigortalının ortalama yıllık kazancı da yukarıki fıkraya göre hesaplanır.

8 takvim yılından az mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olan sigortalının yıllık yaşlılık gelirinin hesabına esas tutulacak ortalama yıllık kazancı prim ödediği takvim yılları esas alınarak tesbit edilir.

60 nci maddenin (B) fıkrasına göre yaşlılık geliri bağlanmasına hak kazanan sigortalıya, yukardaki orandan sigortalılık süresinin 34 yıldan elisik her tam yılı için yüzde 0,50 indirme yapılmak suretiyle yıllık yaşlılık geliri bağlanır.

60 ncı maddeye göre yaşlılık geliri bağlanacak sigortalının kadın ise 50, erkekse 55 yaşını doldurmuş ve 25 yıl zarfında her yıl için ortalama olarak en az 200 gün mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödenmiş bulunması halinde ve 25 hizmet yılını tamamlamış bulunanların da yazılı istekleri üzerine sigortalının son ay aldığı ücretinin % 70 i tutarında yaşlılık geliri bağlanır.

55 ten yukarı yaşta (kadın ise 50) aylık bağlanan sigortalının yıllık yaşlılık geliri, yukarıki fıkralara göre tesbit olunacak oranlar, 55 yaşından sonra (kadın ise 50) doldurmuş bulunduğu her tam yaş için % 2 artırılarak hesaplanır.

Yaşlılık aylığı yıllık yaşlılık gelirin onikide biridir.

MADDE 7. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 64 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 64. — Sigortalı olarak çalıştığı işten ayrılan ve mâlûllük veya yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanamayan :

- a) Kadınsa 50, erkekse 55 yaşını doldurmuş bulunan sigortalıya,
- b) 50 yaşını doldurmuş bulunan ve erken yaşlanmış olduğu tesbit edilen sigortalıya kendisinin ve işverenlerinin ödediği mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarının primlerinin toplamı, yazılı isteği üzerine toptan ödeme şeklinde verilir.

MADDE 8. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 67 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 67. — Sigortalının ölümü halinde, hak sahibi kimselerine bağlanacak aylığın tesbitinde:

- a) Sigortalının almakta olduğu veya bağlanmasına hak kazanmış bulunduğu mâlûllük veya yaşlılık aylığı,
- b) Mâlûllük veya yaşlılık aylığı bağlandıktan sonra sigortalı olarak çalışmaya başlaması sebebiyle aylığı kesilen sigortalı için ölüm tarihine ve 58 ve 63 ncü maddelerdeki esaslara göre tesbit edilecek aylık,
- c) En az beş yıldan beri sigortalı olan ve her yıl için ortalama olarak 150 gün veya toplam olarak 1800 gün mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş bulunan sigortalının, ölüm tarihinden önce mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödenmiş son 10 takvim yılının prim hesabına esas tutulan kazanç tutarları toplamı en yüksek olan yedi takvim yılına göre bulunacak ortalama yıllık kazancının % 70 i üzerinden hesaplanacak yıllık gelirinin onikide biri esas tutulur.

Sigortalı başka birinin sürekli bakımına muhtaç durumda, mâlûl sayılarak aylık bağlanmış veya bağlanmasına hak kazanmışsa (a) ve (b) fıkralarına göre tesbit edilecek aylıklarda, bu hal nazara alınmadan sigortalıya bağlanacak aylık esas tutulur.

8 ve 9 takvim yılı prim ödemiş olan sigortalının ortalama yıllık kazancı (c) fıkrasına göre hesaplanır.

8 takvim yılından az mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olan sigortalının, yıllık mâlûllük gelirlerinin hesabına esas tutulacak ortalama yıllık kazanç prim ödediği takvim yılları esas alınarak tesbit edilir.

Aylık bağlanmamış veya aylık bağlanması için istekte bulunmamış olan sigortalının 55 ten (kadın için 50) yukarı yaşlarda ölümü halinde (c) fıkrasına göre hesaplanacak yıllık gelir ve bu fıkrada belirtilen oran 55 yaşından (kadın için 50) sonra doldurmuş olduğu her tam yaş için % 2 artırılarak tesbit olunur.

MADDE 9. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 10. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 20 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 20. — Sürekli işgöremezlik geliri, sigortalının mesleğinde kazanma gücünün tamamını veya bir kısmını yetirmiş bulunmasına göre hesaplanır.

Sürekli ve tam işgöremezlikte sigortalıya yıllık kazancının % 70 ine eşit yıllık bir gelir bağlanır.

Sürekli kısmi iş göremezlikte sigortalıya bağlanacak gelir, tam işgöremezlik geliri gibi hesaplanarak bunun iş göremezlik derecesi oranındaki tutarı kendisine verilir.

Sürekli kısmi veya sürekli tam iş göremez durumundaki sigortalı, başka birinin sürekli bakımına muhtaç ise bu gelir % 50 artırılır. Bu suretle bağlanacak gelir sigortalının yıllık kazancını geçemez.

MADDE 2. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 23 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 23. — İşkazası veya meslek hastalığı sonucu ölümlerde aşağıdaki hükümler uygulanır :

1. Ölüm sigortalının 88 nci madde gereğince tesbit edilecek yıllık kazancının % 70 inin :

A) Dul karısına % 50 si, gelir alan çocuğu bulunmayan karısına üçte ikisi,

B) Sigortalı eşinin ölümü tarihinde çalışmıyacak durumda mâlûl veya 55 yaşını doldurmuş olan ve geçiminin sigortalı tarafından sağlandığı belgelenen kocasına % 50 si, gelir alan çocuğu bulunmayan aynı durumdaki kocaya üçte ikisi,

C) Çocuklardan :

a) 18 yaşını veya ortaöğrenim yapması halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim yapması halinde 25 yaşını doldurmamış yahut yaşları ne olursa olsun çalışmıyacak durumda mâlûl bulunanların her birine % 25 i,

b) (A) fıkrasında belirtilen ve sigortalının ölümü ile anasız ve babasız kalan veya ana ve

GEÇİCİ KOMİSYONUN DEĞİŞTİRİŞİ

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 20 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 20. — Sürekli iş görmezlik geliri, sigortalının mesleğinde kazanma gücünün tamamını veya bir kısmını yitirmiş bulunmasına göre hesaplanır.

Sürekli veya tam iş göremezlikte sigortalıya yıllık kazancının % 70 ine eşit yıllık bir gelir bağlanır.

Sürekli kısmi iş göremezlikte sigortalıya bağlanacak gelir, tam iş görmezlik geliri gibi hesaplanarak bunun iş göremezlik derecesi oranındaki tutarı kendisine verilir.

Sürekli kısmi veya sürekli tam iş göremez durumundaki sigortalı, başka birinin sürekli bakımına muhtaç ise bu gelir % 50 artırılır.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 23. — Tasarının 23 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

babaları arasında evlilik bağlantısı bulunmayan yahut sigortalı babanın ölümü tarihinde evlilik bağlantısı bulunmakla beraber anaları sonradan evlenenlerin her birine % 50 si,

Oranında yıllık gelir bağlanır.

II - Sürekli iş göremezlik geliri sermaye olarak ödenmiş bulunan sigortalının ölümü halinde haksahiplerine, sigortalıya verilen sermaye nazara alınmaksızın, bu kanun hükümlerine göre gelir bağlanır.

III - Sigortalı tarafından evlât edinilmiş tanınmış veya nesebi düzeltilmiş yahut babalığı hükme bağlanmış çocuklarıyla, sigortalının ölümünden sonra doğan çocukları, bağlanacak gelirden yukarıda belirtilen esaslara göre yararlanırlar,

IV - Hak sahibi eş ve çocuklara bağlanacak gelirlerin toplamı sigortalının yıllık kazancının % 70 ini geçemez. Bu sınırın aşılması için gerekirse, hak sahibi kimselerin gelirlerinden orantılı olarak indirmeler yapılır,

V - Sigortalının çocuklarına bağlanan gelirler; çocuğun 18 yaşını, ortaöğrenim yapması halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim yapması halinde 25 yaşını dolduracağı tarihe kadar devam eder. Bu yaşları doldurdukları tarihlerde çalışmıyacak durumda mâlûl olan çocukların gelirleri, bu yaşlara varduktan sonra da kesilmez. 101 nci madde hükmü saklıdır.

VI - Sigortalının dul karısı evlenirse geliri kesilir. Gelirin kesilmesine yol açan evlenme son bulunca gelir yeniden bağlanır, sonraki kocasından da gelir almaya hak kazanan dul karıya, bu gelirlerden fazla olanı ödenir.

VII - Gelir almakta iken evlenen kız çocukların gelirleri kesilir. Gelirin kesilmesine yol açan evlenmenin son bulması halinde, V nci fıkraya hükmü saklı kalmak şartıyla, bu tarihten bağlanarak yeniden gelir bağlanır.

MADDE 3. — 506 sayılı Kanununun 24 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 24. — Sigortalının ölümü tarihinde eşine ve çocuklarına bağlanması gereken gelirlerin toplamı, sigortalının yıllık kazancının % 70 inden aşağı ise, artanı, eşit hisseler halinde geçimi sigortalı tarafından sağlandığı belgelenen ana ve babasına gelir olarak verilir. An-

MADDE 3. — Tasarının 3 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 24. — Tasarının 24 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hükümetin teklifi

Geçici Komisyonun değişikliği

cak, bunların her hibinin hissesi sigortalının yıllık kazancının % 70 inin dörtte birini geçemez.

Sigortalının ölümü ile eşine ve çocuklarına bağlanabilecek gelirlerin toplamı, sigortalının yıllık kazancının % 70 inden aşağı değilse ana ve babanın gelir bağlanma hakları düşer.

MADDE 4. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 55 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 55. — Mâlûllük aylığı bağlanmasına hak kazanan sigortalıya, işten ayrıldığı tarihten önceki mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödenmiş son 10 takvim yılının prim hesabına esas tutulan kazanç tutarları toplamı en yüksek olan yedi takvim yılına göre bulunacak ortalama yıllık kazancının % 70 i oranında yıllık mâlûllük geliri bağlanır.

8 ve 9 takvim yılı prim ödemiş olan sigortalının ortalama yıllık kazancı da yukarıki fıkraya göre hesaplanır. Sekiz takvim yılından az mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olan sigortalının yıllık mâlûllük gelirinin hesabına esas tutulacak ortalama yıllık kazancı prim ödediği takvim yılları esas alınmak suretiyle tesbit edilir.

Başka birinin sürekli bakımına muhtaç durumunda mâlûl olan sigortalıya yukarıki fıkralara göre hesaplanacak ortalama yıllık kazancı

MADDE 4. — 506 sayılı Kanunun 36 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 36. — Bu kanuna göre, sürekli iş göremezlik geliri, mâlûllük veya yaşlılık aylığı almakta olanlar, hastalıkları halinde bu kanunun 33 ncü maddesinde belirtilen yardımlardan yararlanırlar.

MADDE 5. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 54 ncü maddesinin (b) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 54. — b) En az 5 yıldan beri sigortalı bulunmak, her yıl için ortalama olarak en az 120 gün veya toplam olarak 1 800 gün mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olmak,

MADDE 6. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 55 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 55. — Mâlûllük aylığı bağlanmasına hak kazanan sigortalıya işten ayrıldığı tarihten önceki mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödenmiş son 5 takvim yılının prim hesabına esas tutulan kazanç tutarları toplamı en yüksek olan 3 takvim yılına göre bulunacak ortalama yıllık kazancının % 70 i oranında yıllık mâlûllük geliri bağlanır.

4 takvim yılı prim ödemiş olan sigortalının ortalama yıllık kazancı da yukarıki fıkraya göre hesaplanır. 4 takvim yılından az mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olan sigortalının yıllık mâlûllük gelirinin hesabına esas tutulacak ortalama yıllık kazancı prim ödediği takvim yılları esas alınmak suretiyle tesbit edilir.

Başka birinin sürekli bakımına muhtaç durumunda olan sigortalıya yukarıki fıkralara göre hesaplanacak ortalama yıllık kazancının % 80 i oranında yıllık mâlûllük geliri bağlanır.

Hiükümetin teklifi

nın % 80 i oranında yıllık mâlûllük geliri bağlanıır.

Mâlûllük aylığı, yıllık mâlûllük gelirinin on ikide biridir.

MADDE 5. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 60 ncı maddesinin (A) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 60. — A) Yaşlılık aylığından yararlanabilmek için sigortalının;

- a) 55 yaşını doldurmuş olması,
- b) En az 25 yıldan beri sigortalı bulunması
- c) En az 5 000 gün mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olması

Şarttır.

MADDE 6. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 61 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 61. — 60 ncı maddenin (A) fıkrasında yazılı şartları yerine getirerek yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanan sigortalıya, işten ayrıldığı tarihten önce mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödenmiş son on takvim

Geçici Komisyonun değişikliği

Mâlûllük aylığı, yıllık mâlûllük gelirinin on ikide biridir.

MADDE 7. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 60 ncı maddesinin (A), (B), (C) fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 60. — A) Yaşlılık aylığından yararlanabilmek için sigortalının :

a) Kadın ise 50, erkek ise 55 yaşını doldurmuş olması ve en az 5 bin gün mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş bulunması veya,

b) Kadın ise 50, erkek ise 55 yaşını doldurmuş olması ve sigortalılık süresi en az 15 yıl olup, her takvim yılı için ortalaması olarak en az 120 gün mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş bulunması veya,

c) Kadın ise 50, erkek ise 55 yaşını doldurmamış olmakla beraber en az 25 yıldan beri sigortalı bulunması ve bu süre zarfında en az 5 bin günlük mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortası primi ödemiş olup, emeklilik aylığından yararlanabilmek için yazılı talepte bulunması,

Şarttır.

B) Yukarıki (a) ve (b) bendlerinde yazılı şartlardan birini veya her ikisini yerine getirmemiş olmakla beraber, sigortalılık süresi 15 - 20 yıl olan ve her yıl için ortalama olarak en az 120 günlük mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş bulunan sigortalıya da yaşlılık aylığı bağlanır.

C) 50 yaşını doldurmuş bulunan ve erken yaşlanmış olduğu tesbit edilen ve sigortalılık süresi en az 15 yıl olup, her takvim yılı için ortalama olarak en az 120 gün mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş bulunan sigortalı da yaşlılık aylığından yararlanır.

MADDE 8. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 61 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 61. — 60 ncı maddenin (A) fıkrasında yazılı şartları yerine getirerek yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanan sigortalıya işten ayrıldığı tarihten önce mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş, son 5 takvim yi-

Hükümetin teklifi

yılının prim hesabına esas tutulan kazanç tutarları toplamı en yüksek olan yedi takvim yılına göre bulunacak ortalama yıllık kazancının % 70 i oranında yıllık yaşlılık geliri bağlanır.

Sekiz ve dokuz takvim yılı prim ödemiş olan sigortalının ortalama yıllık kazancı da yukarıki fıkraya göre hesaplanır.

Sekiz takvim yılından az mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olan sigortalının yıllık yaşlılık gelirinin hesabına esas tutulacak ortalama yıllık kazancı prim ödediği takvim yılları esas alınarak tesbit edilir.

60 ncı maddenin (B) fıkrasına göre yaşlılık geliri bağlanmasına hak kazanan sigortalıya, yukarıki orandan, sigortalılık süresinin 34 yıldan eksik her tam yılı için % 0,50 indirme yapılmak suretiyle yıllık yaşlılık geliri bağlanır.

55 ten yukarı yaşta aylık bağlanan sigortalının yıllık yaşlılık geliri, yukarıki fıkralara göre tesbit olunacak oranlar, 55 yaşından sonra doldurmuş bulunduğu her tam yaş için % 1 artırılarak hesab olunur.

Yaşlılık aylığı, yıllık yaşlılık gelirinin on ikide biridir.

MADDE 7. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 64 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Toptan ödeme

Madde 64. — Sigortalı olarak çalıştığı işten ayrılan ve mâlûllük veya yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanamıyan:

a) 55 yaşını doldurmuş bulunan sigortalıya,

b) 50 yaşını doldurmuş bulunan ve erken yaşlanmış olduğu tesbit edilen sigortalıya, kendisinin ve işverenlerinin ödediği mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinin toplamı, yazılı isteği üzerine, toptan ödeme şeklinde verilir.

Geçici Komisyonun değişikliği

lının prim hesabına esas tutulan kazanç tutarları toplamı en yüksek olan 3 takvim yılına göre bulunacak ortalama yıllık kazancının % 70 i oranında yıllık yaşlılık geliri bağlanır.

4 takvim yılı prim ödemiş bulunan sigortalının ortalama yıllık kazancı da yukarıki fıkraya göre hesaplanır.

4 takvim yılından az mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olan sigortalının yıllık yaşlılık gelirinin hesabına esas tutulacak ortalama yıllık kazancı prim ödediği takvim yılları esas alınarak tesbit edilir.

60 ncı maddenin (B) fıkrasına göre yaşlılık geliri bağlanmasına hak kazanan sigortalıya yukarıki orandan sigortalılık süresinin 25 yıldan eksik her tam yılı için % 0,50 indirme yapılmak suretiyle yıllık yaşlılık geliri bağlanır.

Kadın ise 50, erkek ise 55 ten yukarı yaşta aylık bağlanan sigortalının yıllık yaşlılık geliri yukarıki fıkralara göre kadın ise 50, erkek ise 55 yaşından sonra doldurmuş olduğu her tam yaş için % 1 artırılarak hesab olunur.

Yaşlılık aylığı, yıllık yaşlılık gelirinin on ikide biridir.

MADDE 9. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 64 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 64. — Sigortalı olarak çalıştığı işten ayrılan ve mâlûllük ve yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanamıyan,

a) Kadın ise 50, erkek ise 55 yaşını doldurmuş bulunan sigortalıya,

b) 50 yaşını doldurmuş bulunan ve erken yaşlanmış olduğu tesbit edilen sigortalıya, kendisinin ve işverenlerinin ödediği, mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinin toplamı, yazılı isteği üzerine toptan ödeme şeklinde verilir.

MADDE 10. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 66 ncı maddesinin (d) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 66. — d) Ölüm tarihinde, en az 5 yıldan beri sigortalı bulunan ve her yıl için ortalama olarak en az 120 gün veya toplam ola-

Hükümetin teklifi

MADDE 8. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 67 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 67. — Sigortalının ölümü halinde, hak sahibi kimselerine bağlanacak aylığın tesbitinde :

a) Sigortalının almakta olduğu veya bağlanmasına hak kazanmış bulunduğu mâlûllük veya yaşlılık aylığı,

b) Mâlûllük veya yaşlılık aylığı bağlandıktan sonra sigortalı olarak çalışmaya başlaması sebebiyle aylığı kesilen sigortalı için, ölüm tarihine ve 58 ve 63 ncü maddelerdeki esaslara göre tesbit edilecek aylık,

c) En az 5 yıldan beri sigortalı olan ve her yıl için ortalama olarak en az 150 gün veya toplam olarak 1 800 gün mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş bulunan sigortalının, ölüm tarihinden önce, mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödenmiş son on takvim yılının prim hesabına esas tutulan kazanç tutarları toplamı en yüksek olan yedi takvim yılına göre bulunacak ortalama yıllık kazancının % 70 i üzerinden hesaplanacak yıllık gelirin onikide biri,

Esas tutulur.

Sigortalı, başka birinin sürekli bakımına muhtaç durumda mâlûl sayılarak aylık bağlanmış veya aylık bağlanmasına hak kazanmış ise, (a) ve (b) fıkralarına göre tesbit edilecek aylıklarda, bu hal nazara alınmadan sigortalıya bağlanabilecek aylık esas tutulur.

Sekiz ve dokuz takvim yılı prim ödemiş olan sigortalının ortalama yıllık kazancı (c) fıkrasına göre hesaplanır.

Sekiz takvim yılından az mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olan sigortalının yıllık gelirin hesabına esas tutulacak ortalama yıllık kazanç prim ödediği takvim yılları esas alınarak tesbit edilir.

Aylık bağlanmamış veya aylık bağlanması için istekte bulunmamış olan sigortalının 55 ten yukarı yaşlarda ölümü (c) fıkrasına göre hesaplanacak yıllık gelir, bu fıkrada belirtilen oran 55 yaşından sonra doldurmuş olduğu her tam yaş için % 1 artırılarak tesbit olunur.

Geçici Komisyonun değişikliği

rak 1 800 gün mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş bulunan,

MADDE 11. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 67 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 67. — Sigortalının ölümü halinde, hak sahibi kimselerine bağlanacak aylığın tesbitinde :

a) Sigortalının almakta olduğu veya bağlanmasına hak kazanmış bulunduğu mâlûllük veya yaşlılık aylığı,

b) Mâlûllük veya yaşlılık aylığı bağlandıktan sonra sigortalı olarak çalışmaya başlaması sebebiyle aylığı kesilen sigortalı için, ölüm tarihine ve 58 ve 63 ncü maddelerdeki esaslara göre tesbit edilecek aylık,

c) En az 5 yıldan beri sigortalı olan ve her yıl için ortalama olarak en az 120 gün veya toplam olarak 1 800 gün mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş bulunan sigortalının ölüm tarihinden önce mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödenmiş son 5 takvim yılının prim hesabına esas tutulan kazanç tutarları toplamı en yüksek olan 3 takvim yılına göre bulunacak ortalama yıllık kazancının % 70 i üzerinden hesaplanacak yıllık gelirin onikide biri,

Esas tutulur.

Sigortalı, başka birinin sürekli bakımına muhtaç durumda mâlûl sayılarak aylık bağlanmış veya aylık bağlanmasına hak kazanmış ise. (a) ve (b) fıkralarına göre tesbit edilecek aylıklarda bu hal nazara alınmadan sigortalıya bağlanabilecek 4 takvim yılı prim ödemiş olan sigortalının ortalama yıllık kazancı (c) fıkrasına göre hesaplanır. 4 takvim yılından az mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olan sigortalının hesabına esas tutulacak ortalama yıllık kazanç prim ödediği takvim yılları nazara alınarak tesbit edilir.

Aylık bağlanmamış veya aylık bağlanması için istekte bulunmamış olan sigortalının kadın ise 50, erkek ise 55 ten yukarı yaşlarda ölümü halinde (c) fıkrasında göre hesaplanacak yıllık gelir bu fıkrada belirtilen oran kadın ise 50, erkek ise 55 yaşından sonra doldurmuş olduğu her tam yaş için % 1 artırılarak tesbit olunur.

MADDE 9. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 68 nci maddesinin (B) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 68. — B) Sigortalı eşinin ölümü tarihinde çalışmıyacak durumda mâlûl veya 55 yaşını doldurmuş olan ve geçimini sigortalı tarafından sağlandığı belgelenen kocasına % 50 si, aylık alan çocuğu bulunmıyan aynı durumdaki kocaya üçte ikisi,

MADDE 10. — 506 sayılı Kanunun 71 nci maddesinin 1 numaralı fıkrasının (B) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 71. — I - B) Sigortalı eşinin ölümü tarihinde çalışmıyacak durumda mâlûl veya 55 yaşını doldurmuş olan ve geçiminin sigortalı tarafından sağlandığı belgelenen kocasına % 50 si, toptan ödeme yapılan çocuğu bulunmıyan aynı durumdaki kocaya üçte ikisi,

MADDE 11. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 78 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 78. — Bu kanun gereğince alınacak prim ve verilecek ödeneklerin hesabına esas tutulan günlük kazançların üst sınırı 120 lira alt sınırı 12 liradır.

Günlük kazançları yukarıda belirtilen asgari haddenden daha az olanlarla, ücretsiz çalışan sigortalıların günlük kazançları alt sınır üzerinden, günlük kazançları 120 liranın üstünde olanların günlük kazançları da 120 lira olarak hesaplanır.

Sigortalının kazancı alt sınırın altında ise bu kazanç ile alt sınır arasındaki farka ait sigorta primlerinin tümünü işveren öder.

Aynı zamanda birden fazla işverenin içinde çalışan sigortalıların ücretlerinden kesilen primler yukarıda yazılı üst sınır üzerinden hesaplanacak miktarı aşarsa fark, sigortalının müracaatı üzerine hissesi oranında kendisine geri verilir.

MADDE 12. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 96 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 96. — Bu Kanuna göre mâlûllük ve yaşlılık sigortasından bağlanacak aylıklar ile ölüm sigortasından hak sahibi kimselere bağla-

MADDE 12. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 68 nci maddesinin (B) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 68. — B) Tasarının 68 nci maddesinin (B) fıkrası aynen kabul edilmiştir.

MADDE 13. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 71 nci maddesinin 1 numaralı fıkrasının (B) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 71. — I - B) Hükümet tasarısının 71 nci maddesinin (I) numaralı fıkrasının (B) bendi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 14. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 78 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 78. — Tasarının 78 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 15. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 96 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 96. — Bu kanuna göre mâlûllük ve yaşlılık sigortasından bağlanacak aylıklar ile ölüm sigortasından hak sahibi kimselere bağla-

Hükümetin teklifi

nacak aylıkların hesabına esas tutulan aylığın yıllık tutarı 78 nci maddedeki günlük kazanç alt sınırının 300 katından daha az, prime esas günlük kazanç üst sınırının bir yıllık tutarı üzerinden hesaplanacak aylığın yıllık tutarından fazla olamaz.

MADDE 13. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 101 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 101. — Mâlûl koça 55 yaşını doldurduktan sonra kontrol muayenesine tabi tutulmaz.

MADDE 14. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 106 ncı maddesinin (a) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 106 . — a) Karısı çalışamıyacak durumda mâlûl veya 55 yaşını doldurmuş kocası,

MADDE 15. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 8 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

İleri yaştakilere aylık bağlama şartları

Geçici Madde 8. — A) Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte 30 yaşını geçmiş bulunan sigortalılardan, 55 yaşını doldurmakla be-

Geçici Komisyonun değişikliği

nacak aylıkların hesabına esas tutulan aylığın yıllık tutarı 78 nci maddedeki günlük kazanç alt sınırının 360 katından daha az, prime esas günlük kazanç üst sınırının bir yıllık tutarı üzerinden hesaplanacak aylığın yıllık tutarından fazla olamaz.

MADDE 16. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 101 nci maddesinin 2 nci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 101. — Tasarının 101 nci maddesinin 2 nci fıkrası aynen kabul edilmiştir.

MADDE 17. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 106 ncı maddesinin (a) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 106 — a) Tasarının 106 ncı maddesinin (a) fıkrası aynen kabul edilmiştir.

MADDE 18. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 107 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 107. — 2 nci maddede belirtilen sigortalılardan hastalık ve analık sigortalarının uygulanmasında ödenen primin ilişkin olduğu günü takibeden onuncu günden başlanarak yitirilmiş sayılır.

Ancak, sigortalının ücretsiz izinli olması, greve iştirak etmesi veya işverenin lokavt yapması hallerinde sigortalılık niteliği bu sürelerin sona ermesini takibeden onuncu günden başlanarak yitirilmiş sayılır.

MADDE 19. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa aşağıdaki ek madde ilâve edilmiştir.

EK MADDE — 1136 sayılı Avukatlık Kanununda Sosyal Sigortalılarla ilgilendirilenler hakkında da 506 sayılı Kanunla bu kanun hükümleri uygulanır.

MADDE 20. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 8 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Geçici madde 8. — Tasarının geçici 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

haber 60 ncı maddede yazılı şartları yerine getiremediklerinden yaşlılık sigortasından aylık bağlanmasına hak kazanamayan ve :

a) Sigortalılıklarının başladığı tarihten önceki 10 yıl içinde, 3 ncü maddenin 1 nci bendinin (A, C ve D) fıkralarında belirtilen işlerden gayri işlerde en az 2 000 gün çalıştıklarını tevsiik eden,

b) Sigortalılık süresince her yıl en az ortalama 200 gün sigorta primi ödemiş olan,

c) En az 5 yıl sigortalı bulunan,

Sigortalılara, Sigortalılık süresi 15 yılı doldurmuş olanlar gibi, 61 nci maddedeki esaslara göre yaşlılık aylığı bağlanır.

3 ncü maddenin 1 nci bendinin (B, E, F, G, H, İ, J ve K) fıkraları kapsamına giren çalışmalar yukarıdaki (a) fıkrasında belirtilen en az 2 000 günlük çalışma süresine katılmaz.

Bu maddede belirtilen eski çalışma süreleri, 503 sayılı Kanun ile bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte sigortalı bulunanlar için 1972 yılı sonuna kadar sigortalılık işbu kanun yürürlüğe girdiği tarihten sonra başlayan sigortalılar için de sigortalılıklarının başladığı tarihten itibaren en geç bir yıl içinde kuruma verilecek belgelerle tevsiik edilir.

1 . 3 . 1963 tarihinden bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar kuruma tevdi edilen çalışma belgeleri de kanuni süresi içinde verilmiş çalışma belgesi olarak kabul edilir.

İçverenler bu çalışma belgelerini düzenlemekten kaçınırlarsa, sigortalıların ilgili işverenlerden zarar ve ziyan isteme hakları saklıdır.

Çalışma belgelerinin gerçeğe uymadığı bir hükümle tesbit edildiği takdirde, gerek bunu düzenleyenler gerekse ilgili sigortalılar, kurumun bu yüzden uğrayacağı zararları % 50 fazlasıyla ve kanuni faizi ile birlikte kuruma ödemekle yükümlüdür.

Bu gibiler hakkında, ayrıca genel hükümlere göre ceza kovuşturması da yapılır.

B) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte 30 yaşını geçmiş bulunan sigortalılardan, 50 yaşını doldurup erken yaşlanmış oldukları tesbit edilen ve 60 ncı maddede yazılı şartları yerine getiremediklerinden aylık bağlanmasına hak kazanamayan sigortalılara, (A) fıkrasındaki şartlarla, sigortalılık süreleri 15 yılı doldurmuş

Hükümetin teklifi

olanlar gibi, 61 nci maddedeki esaslara göre yaşlılık aylığı bağlanır.

C) Sosyal Sigortalara 86 ncı maddeye göre topluluk sigortası yoluyla tabi olanlar hakkında yukarıki (A ve B) fıkraları hükümleri uygulanmaz.

MADDE 16. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, iş kazaları ve meslek hastalıkları sigortasından gelir almakta olanlar ile mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarından aylık almakta olanlar ve gelir veya aylık bağlanmasına hak kazanmış durumda olup da henüz işlemi tamamlanmamış bulunanlar, yürürlük tarihinden,

Daha önce gelir veya aylığı kesilenlerden kanunun yürürlük tarihinden sonra gelir veya aylığın kesiliş sebebinin ortadan kalkmasıyla gelir veya aylık ödenmesine tekrar hak kazananlar hak kazandıkları tarihten itibaren gelir ve aylık tutarları bu kanunun hükümlerine göre yeniden tesbit edilir.

Yukarıdaki fıkralara göre yeniden tesbit edilecek gelir ve aylık tutarları, gelir veya aylıklara esas olan eski yıllara ait kazançlar ile kanunun yürürlük tarihinden sonra bağlanacak aylıklara esas olan yıllık kazançlar bu kanuna bağlı cetvelde yazılı katsayılarla çarpılmak suretiyle hesaplanır.

Şu kadar ki;

a) Yeniden tesbit edilecek ve bundan böyle bağlanacak aylık tutarı bu kanunun 96 ncı maddesine göre hesaplanan âzami aylık tutarını aşamaz.

b) Aylıkların hesabına esas olarak seçilen 7 yılı kazançlarının aid oldukları katsayılarla çarpılarak meydana gelen değerleri, en yüksek yıllık kazancın katsayısı ile çarpılan değerini geçemez.

Artırmalar neticeleninceye kadar, ödenmekte olan gelir veya aylıklar sonradan mahsubu yapılmak üzere % 20 zamlı olarak ödenebilir. Ancak 506 sayılı Kanunun 96 ncı maddesi uyarınca alt sınıra göre kendilerine gelir ve aylık bağlananlar hakkında bu hüküm uygulanmaz.

Geçici Komisyonun değiştirisi

MADDE 21. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, iş kazaları ve meslek hastalıkları sigortasından gelir almakta olanlar ile mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarından aylık almakta olanlar ve gelir veya aylık bağlanmasına hak kazanmış durumda olup da, henüz işlemi tamamlanmamış bulunanlar, yürürlük tarihinden,

Daha önce gelir veya aylığı kesilenlerden kanunun yürürlük tarihinden sonra gelir veya aylığın kesiliş sebebinin ortadan kaldırılmasıyla gelir veya aylık ödenmesine tekrar hak kazananlar, hak kazandıkları tarihten itibaren gelir veya aylık tutarları bu kanunun hükümlerine göre yeniden tesbit edilir.

Yukarıdaki fıkralara göre yeniden tesbit edilecek gelir ve aylık tutarları gelir veya aylıklara esas olan eski yıllara ait kazançlar ile kanunun yürürlük tarihinden sonra bağlanacak aylıklara esas olan yıllık kazançlar bu kanuna bağlı cetvelde yazılı katsayılarla çarpılmak suretiyle hesaplanır.

Şu kadar ki;

a) Yeniden tesbit edilecek ve bundan böyle bağlanacak aylık tutarı bu kanunun 96 ncı maddesine göre hesaplanan âzami aylık tutarını aşamaz.

b) Aylıkların hesabına esas olarak seçilen 3 yıl kazançlarının aid oldukları katsayılarla çarpılarak meydana gelen değerleri, en yüksek yıllık kazancın katsayısı ile çarpılan değerini geçemez.

Artırmalar neticeleninceye kadar ödenmekte olan gelir veya aylıklar sonradan mahsubu yapılmak üzere % 20 zamlı olarak ödenebilir. Ancak, 506 sayılı Kanunun 96 ncı maddesi uyarınca alt sınıra göre kendilerine gelir veya aylık bağlananlar hakkında bu hüküm uygulanmaz.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun uygulanmasına ait işlemlerin zamanında yapılmasını ve prim tarifesi ile teknik bilançonun hazırlanmasını sağlamak maksadıyla, çalışma saatleri dışında görevlendirilecek personele, Kurum Müdürler Kurulunca tesbit edilecek esas ve miktarlar dahilinde bir ücret ödenir.

Yukarıdaki fıkra hükmü 506 sayılı Kanunun tatbiki dolayısıyla munzam mesaiyi gerektiren her türlü haller için de uygulanır.

Bu ücretler, 7244 sayılı Kanunun 3 ncu maddesi hükmüne tabi değildir.

MADDE 17. — Bu Kanun yayımı tarihini takibeden ilk üç aylık ödeme dönemi başlangıcından itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 18. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

29 . 3 . 1969

Başbakan

S. Demirel

Devlet Bakanı

H. Atabeyli

Devlet Bakanı

S. T. Müftüoğlu

Devlet Bakanı

S. Öztürk

Devlet Bakanı

K. Ocak

Adalet Bakanı

H. Dinçer

Milllet Meclisi

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanun yürürlüğe girdiği tarihten önce çeşitli sigorta kanunları hükümlerine göre bağlanmış olan iş kazası ve meslek hastalıkları gelirleri ile mâlûliyet, ihtiyarlık ve ölüm aylıkları da 506 sayılı Kanunun bu kanunla değiştirilen 20, 23, 24, 55, 60, 61, 67 nci maddelerinde belirtilen esaslara uygun olarak bağlanacak aylıklar seviyesine getirilir.

GEÇİCİ MADDE 3. — 212 sayılı Kanuna tabi olup, 1 . 4 . 1950 tarihinden itibaren mâlûliyet, ölüm ve ihtiyarlık sigortası kanunları şümulüne alınmayan fakir işçilerin kanun kapsamına alınmadan önceki en çok iki yıllık hizmetleri bu kanunun yürürlük tarihinden itibaren bir yıl içinde Mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortası Kanunu kapsamına alındıkları zamanki ilk aylık ücret veya yevmiyeleri üzerinden işveren ve işçi sigorta primlerini defaten veya eşit taksitlerle ödedikleri takdirde mevcut hizmetleriyle birleştirilir.

GEÇİCİ MADDE 4. — Tasarının geçici maddede 2 si, geçici madde 4 olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 22. — 1136 sayılı Avukatlık Kanununun geçici 1 nci maddesinin bu kanuna aykırı hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 23. — Tasarının 17 nci maddesi 23 ncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 24. — Tasarının 18 nci maddesi 24 ncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Hükümetin teklifi

Millî Savunma Bakanı <i>A. Topaloğlu</i>	İçişleri Bakanı <i>F. Sükan</i>
Dışişleri Bakanı V. <i>S. T. Müftüoğlu</i>	Maliye Bakanı <i>C. Bilgehan</i>
Millî Eğitim Bakanı <i>İ. Ertem</i>	Bayındırlık Bakanı <i>O. Alp</i>
Ticaret Bakanı <i>A. Türkel</i>	Sağ. ve Sos. Y. Bakanı <i>V. Â. Özkan</i>
Güm. ve Tek. Bakanı <i>N. Mentese</i>	Tarım Bakanı <i>B. Dağdaş</i>
Ulaştırma Bakanı V. <i>H. Atabeyli</i>	Çalışma Bakanı <i>T. Toker</i>
Sanayi Bakanı <i>M. Turgut</i>	En. ve Ta. Kay. Ba. V. <i>S. Öztürk</i>
Turizm ve Ta. Bakanı <i>N. Kürşad</i>	İmar ve İskân Bakanı <i>H. Menteseoğlu</i>
	Köy İşleri Bakanı <i>S. Kılıç</i>

(Tasarıya bağlı cetvel)

İş kazaları ve meslek hastalıkları sonucu sürekli iş görmezlik geliri almakta olanlar ile ölen sigortalıların gelir almakta olan hak sahipleri ve mâlullük, yaşlılık, ölüm sigortasından aylık almakta olanların gelir veya aylıklarının artırılmasında ve yeniden aylıkların bağlanmasında kullanılacak katsayılar

(*) Kazanç yılları	Katsayı
1950 ve önceki yıllar	5,7
1951	5,6
1952	5
1953	4,7
1954	4,1
1955	3,6
1956	3,1
1957	2,7
1958	2,4
1959	1,9
1960	1,8
1961	1,7
1962	1,6
1963	1,4
1964	1,3
1965	1,2
1966	1,1
1967	1
1968	1

(*) İş kazasının meydana geldiği veya meslek hastalığının anlaşıldığı yıl muteberdir.